

ik teken

een
plaats

Fien Werckx

Promotor Hugo Vanneste
Co-promotor Carl Bourgeois

Master Architectuur 2019
KU Leuven
Faculteit Architectuur
Campus Sint-Lucas Gent

ik teken
een
plaats

voorwoord
5

ik teken bij mensen ^{op reis}
6

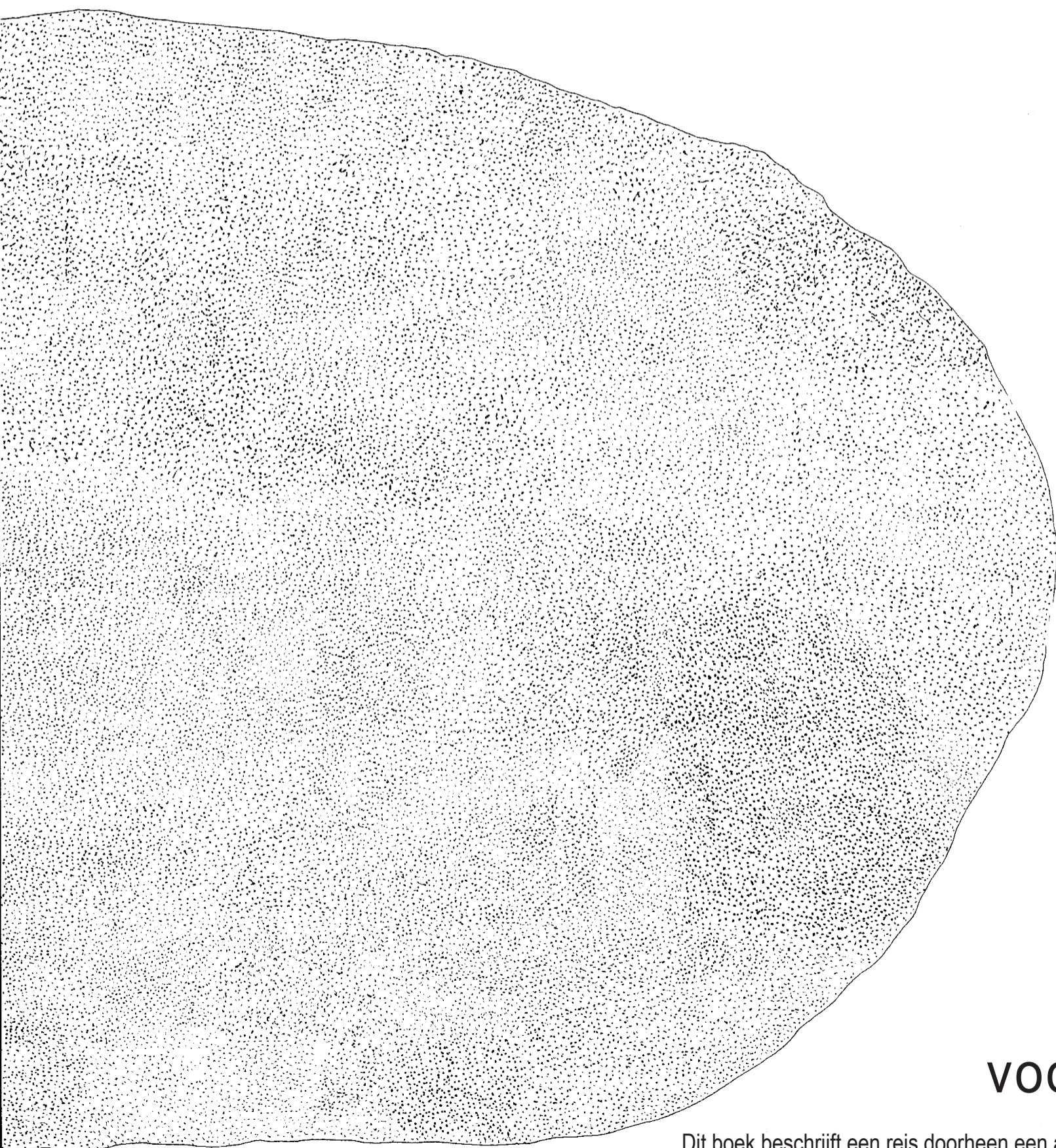
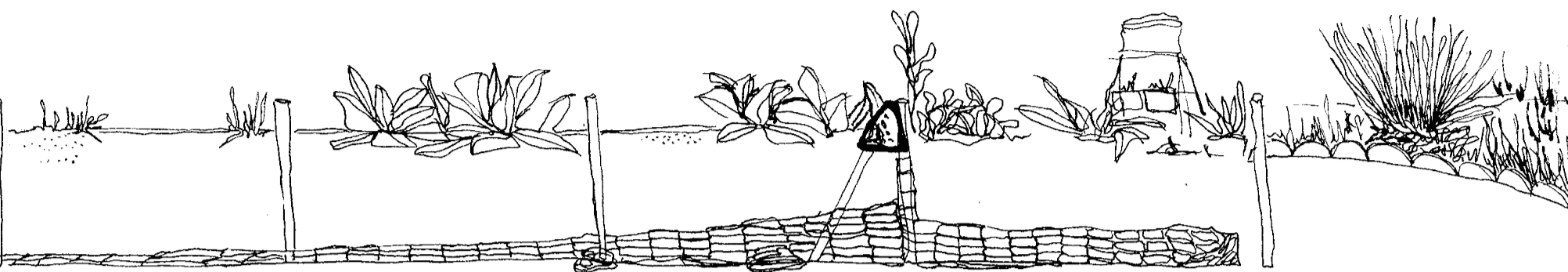
ik teken daar waar ^{de tekeningen}
niemand tekent 28

gesprekken, de ruimte en extensies
als ik teken 31

tekenkamers
extensies van mijn
lichaam 46

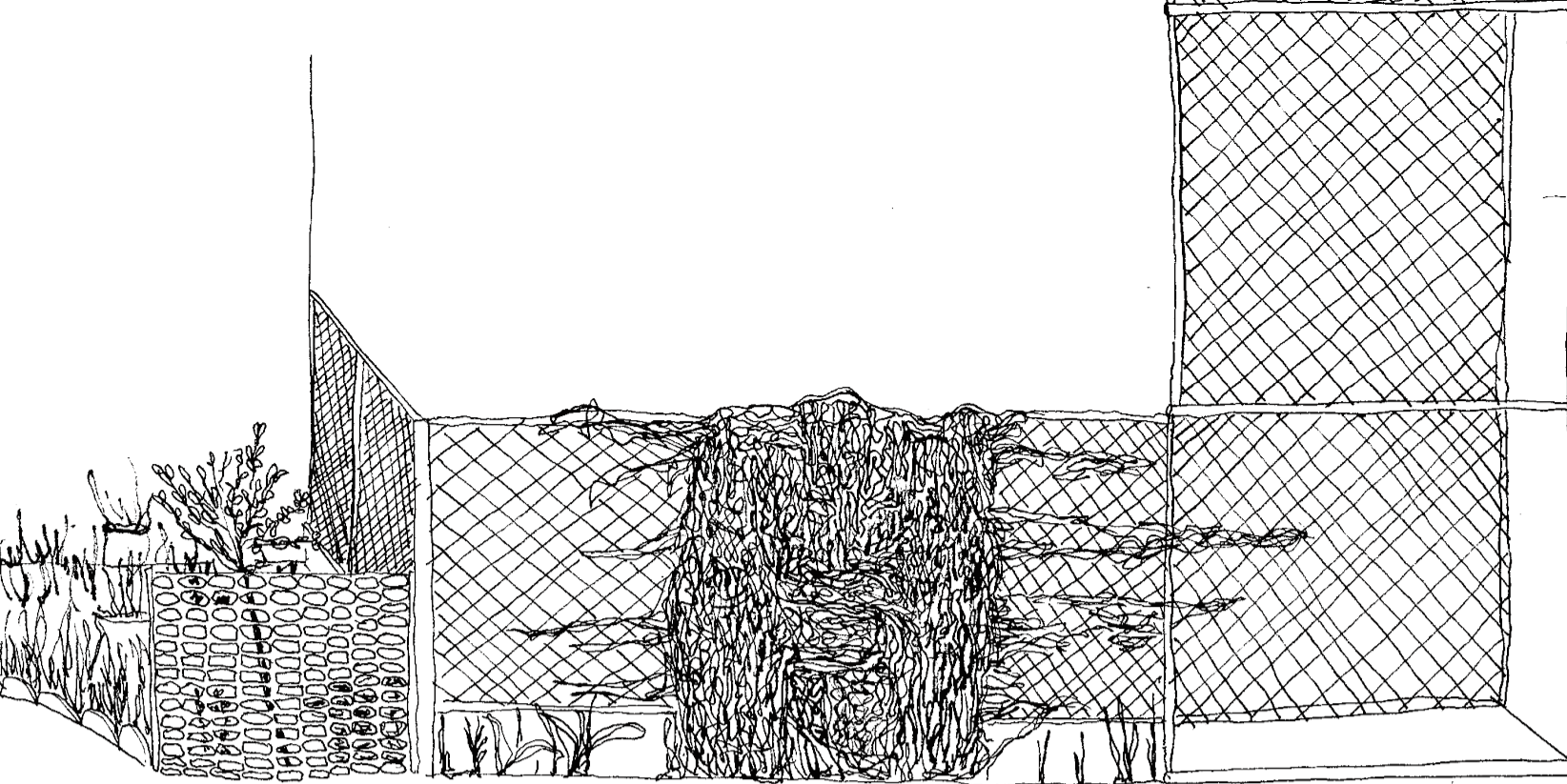
acupunctuur
wanneer ik even stop
met tekenen 80

ingrepen
wat ik achter laat 98

voorwoord

Dit boek beschrijft een reis doorheen een appartementsgebouw.
Het boek in dit boek is de reflectie ervan.

Ik bedank iedereen die mij gesteund en geholpen heeft de voorbije 5 jaar, in het bijzonder mijn mama, mijn familie en mijn vriend Thibault die altijd voor me klaarstonden.

Ook bedank ik mijn vrienden binnen de opleiding architectuur. We hebben die 5 jaar samen een weg afgelegd met heel veel plezier, wederzijdse goede raad en motiverende gesprekken.

Verder bedank ik graag Marlies Vermeulen, Jo Berben en Remco Roes voor de extra feedback die ik van hen kreeg bij dit project.

En tenslotte een speciale dankuwel aan Hugo Vanneste en Carl Bourgeois voor hun inspirerende begeleidingen en boeiende gesprekken. Door hun geloof in mij leerde ik geloven in mezelf.

ik teken bij mensen

3^e huis waar ik ging
aanbellen.

Ik bel aan en vertel
dat ik student
architectuur ben
en via tekeningen
onderzoek doe naar
hoe mensen wonen.
Ik vraag of ik binnen
een tekening mag
maken.

ik teken bij mensen

3e huis waar ik ging
aanbellen.

Ik teken bij mensen.

Vanuit een nieuwsgierigheid voor wat er zich achter de gevel van een woning afspeelt, bel ik aan en vraag of ik binnen een tekening mag maken. Een alibi om voorbij de voordeur te geraken. Ik start in de voormalige mijncité in Waterschei, later, ongeveer een uurtje wandelen daar vandaan, ga ik verder in het grootste/hoogste appartementsgebouw in Limburg, de residentie Zonneweelde.

In Waterschei zie ik allemaal dezelfde gevels met verschillende voortuinen, gordijnen, raamdecoratie, ... Deze huizen zijn georganiseerd rond een aantal ronde punten. In Zonneweelde zijn telkens hetzelfde type appartementen georganiseerd rond een trap- en liftkoker met voordeuren volgens de smaak van de bewoners.

Ik bel dus aan en leg de bewoners uit dat ik geïnteresseerd ben in hoe zij een ruimte bewonen. Na een korte uitleg over mezelf en een vriendelijke glimlach mag ik bij de meesten binnen. Ik begin aan mijn tekening. Het tekenen verloopt traag hetgeen voor rust zorgt en ruimte maakt voor een babbel. Door mijn nieuwsgierigheid naar hun leefgewoontes, voel ik bij de bewoners vaak ook een nieuwsgierigheid naar mijn identiteit. Soms ook niet, even goede vrienden.

Het startpunt van de tekening is een detail dat mijn aandacht trekt of een voorwerp waarover verteld wordt. Het zijn de meest alledaagse dingen: een uiteenvallend fotoalbum, de verzameling orchideeën om uit te delen aan alle burens, de boterhammen met al een beetje boter erop, ...

Ik werk op schaal van het individu waar elk voorwerp een verhaal heeft. Hier ligt de focus meer op de handelingen en hetgeen de woning persoonlijk maakt, dan op de ruimte zelf.

Ik teken een moment. Ik teken orde en chaos.

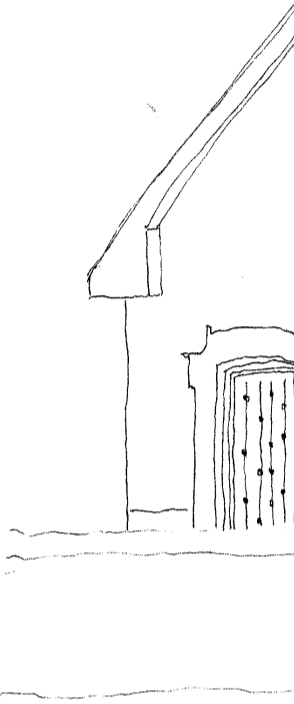
Er ontstaat een spanningsveld tussen mijzelf, de tekening en de bewoner. Hoeveel inkijk krijg ik in de dagelijkse routine van anderen? Een spel dat ik speel via de tekening.

Wat is de sociale betrokkenheid van de tekening?

Alles achter de gevel wil ik opslaan, verwerken, interpreteren en tekenen.

ik teken bij mensen

3^e huis waar ik ging
aanbellen.

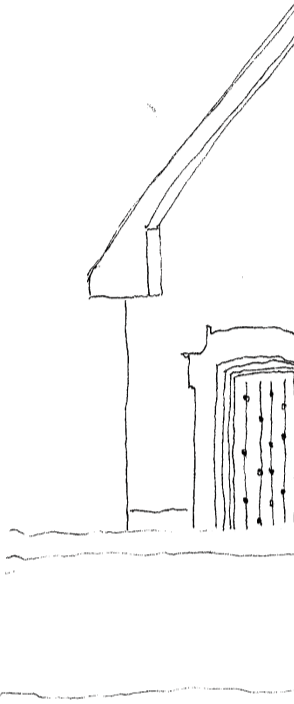

Bij Suzan en haar man.

ik teken bij mensen

3^e huis waar ik ging
aanbellen.

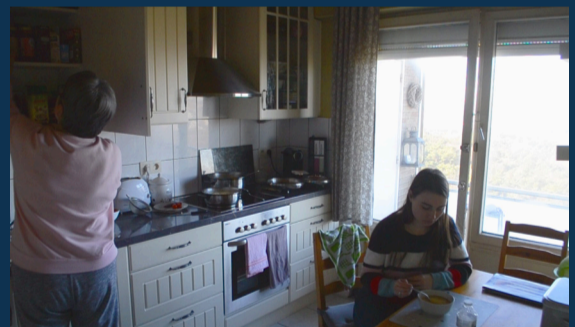

Bij Lorenza en haar vader.

ik teken bij mensen

3^e huis waar ik ging
aanbellen.

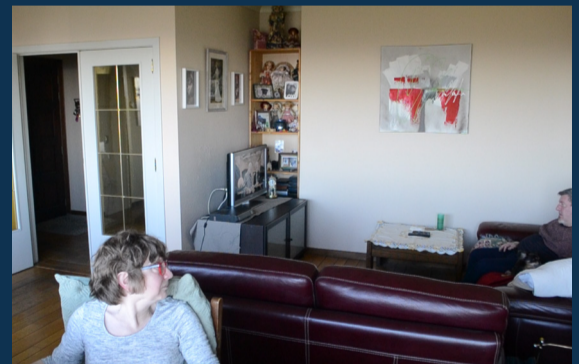
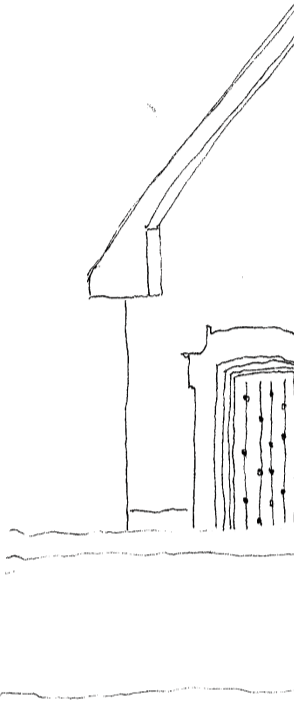
Bij Nuella.

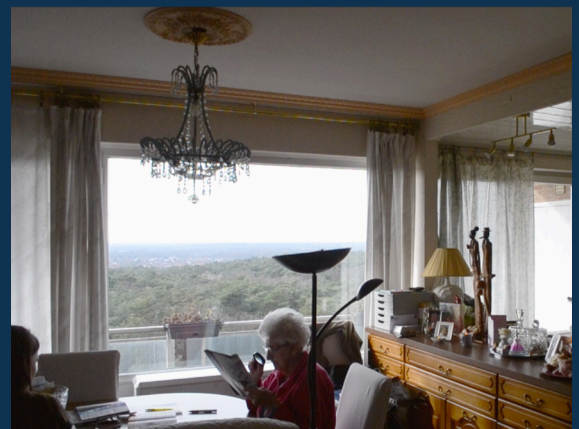
Bij Hubert.

ik teken bij mensen

3^e huis waar ik ging
aanbellen.

Bij Marleen en Jef.

Bij Clotilde.

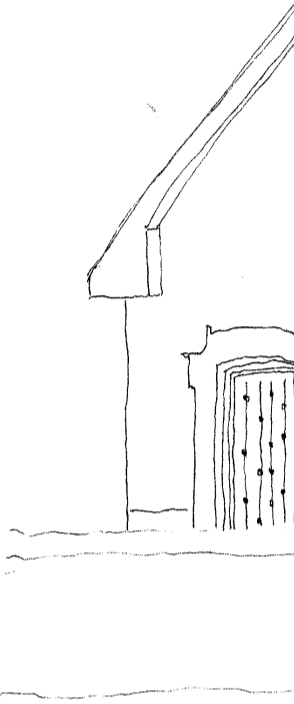
Bij Nuella.

Bij een hobbyfotograaf en zijn dochter.

ik teken bij mensen

3^e huis waar ik ging
aanbellen.

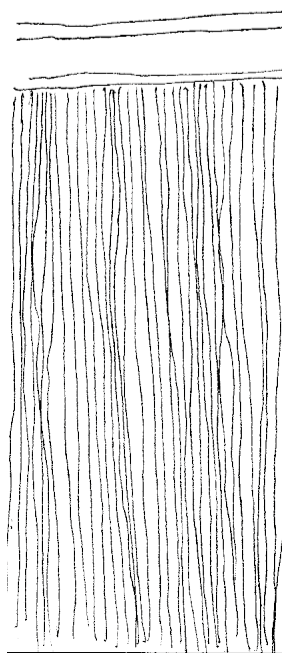

De vrouw die de deur
opent, twijfelt eerst
maar nodigt me dan
uit voor een koffie.
Ze is nieuwsgierig
naar mijn verhaal.

Ik mag blijven slapen. Suzan laat me de kamer zien en geeft me een sponsen pyjama van haar kleindochter.

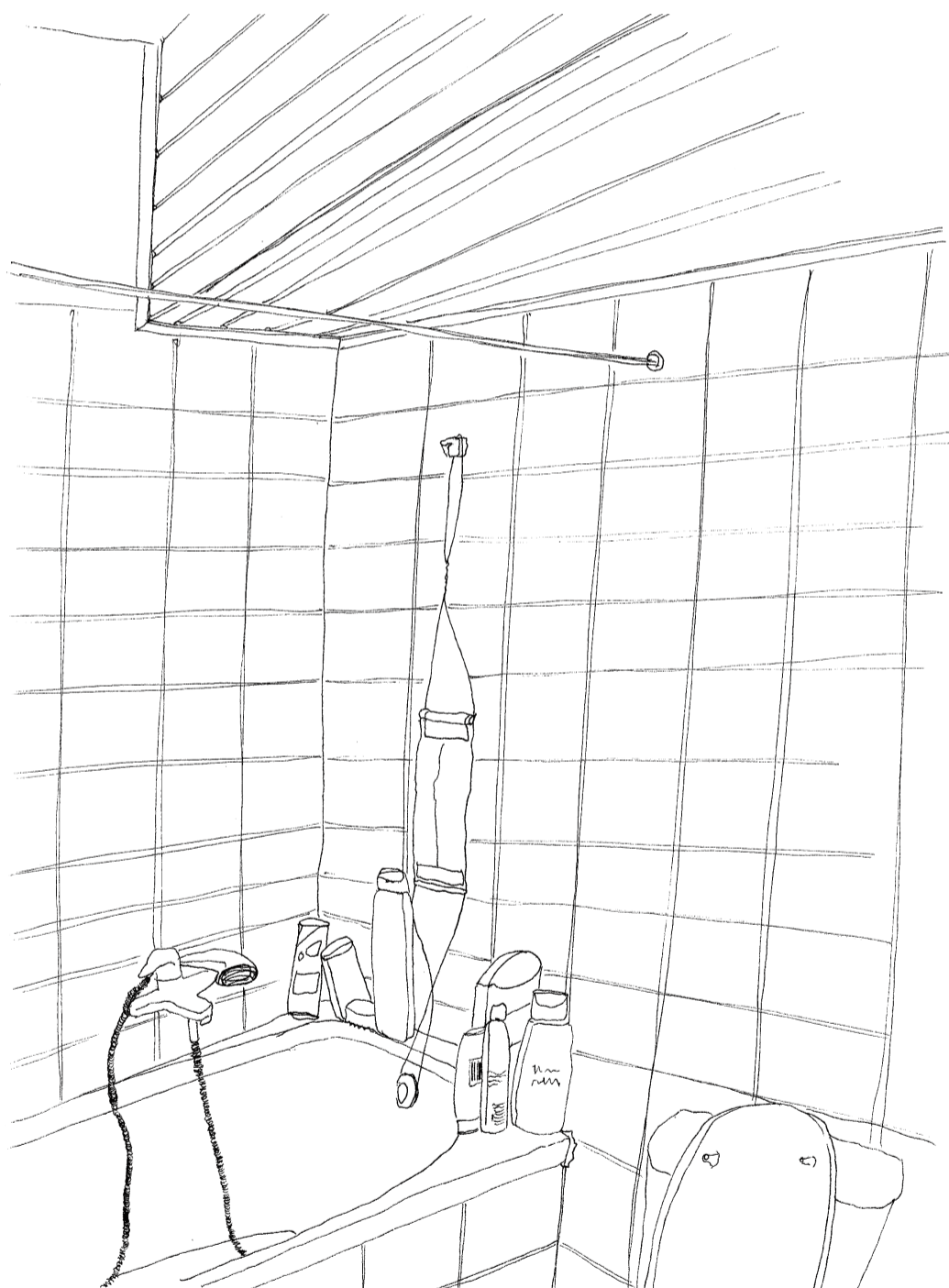

's Morgens neemt
ze me mee naar
een Turks ontbijt in
de moskee.

De volgende nacht blijf ik bij Lorenza en haar vader slapen. Wanneer Lorenza naar mijn tekening kijkt, beseft ze dat het volledig donker is. Het huis wordt enkel verlicht door de televisie en de lichtjes van enkele elektrische apparaten.

De volgende ochtend wandel ik naar de residentie Zonneweelde.

Hubert vertelt me dat hij zich gevleid voelt door zijn vaak laag geschatte leeftijd. Hij is piloot, met pensioen. In zijn woonkamer hangt een wiek van een propeller die de volledige muur vult. Onder het midden hangt een poster van een vrouw met blote borsten.

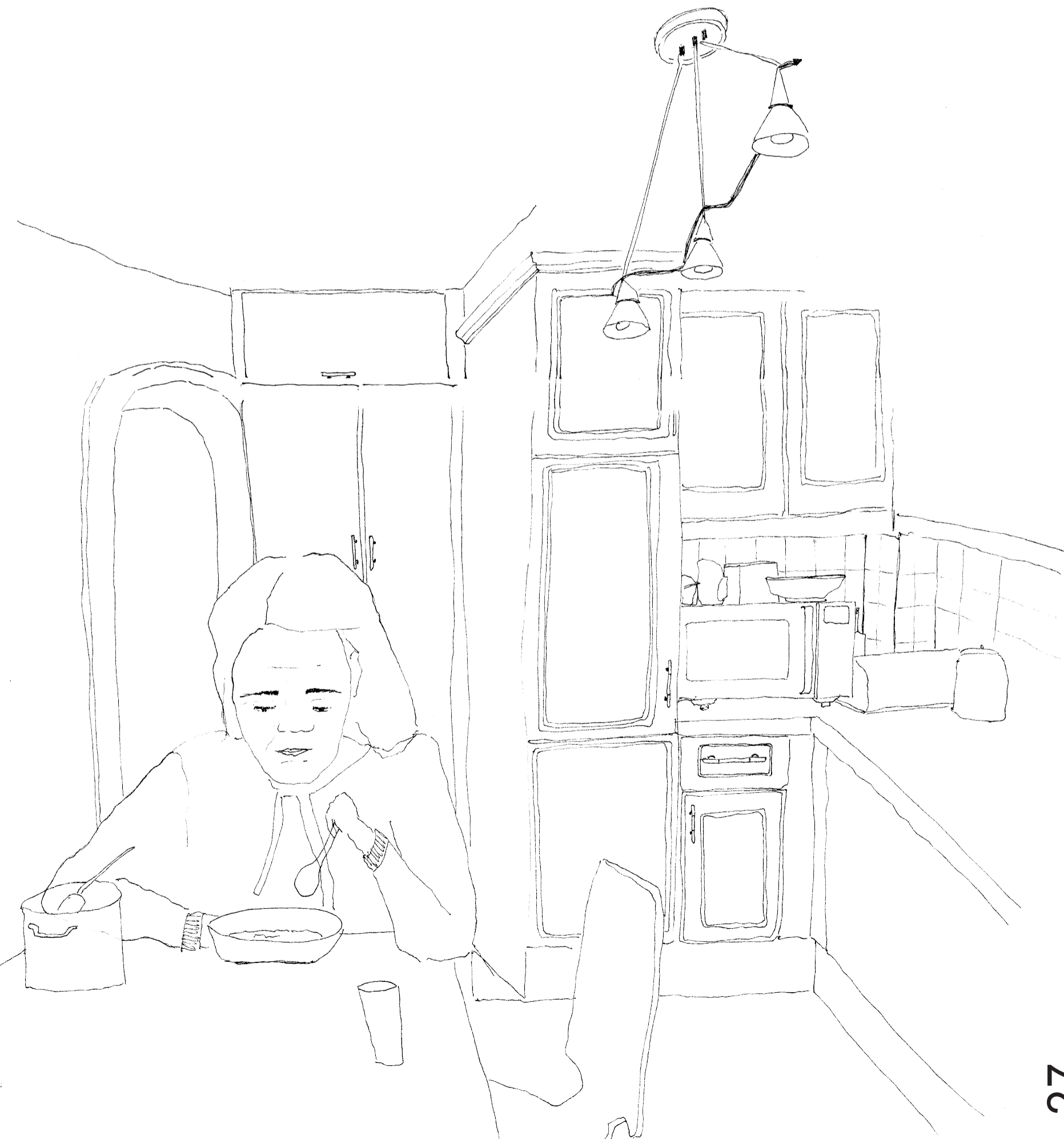
Clotilde zegt dat ze blij is met mijn gezelschap. De logeerkamer waar ik mag slapen, staat vol miniatuurautootjes. Later vertelt ze me dat haar zoon nog niet zo lang geleden gestorven is en dat de logeerkamer zijn vroegere slaapkamer is. De volgende dag ga ik verder en teken ook in het appartement van Clotildes dochter.

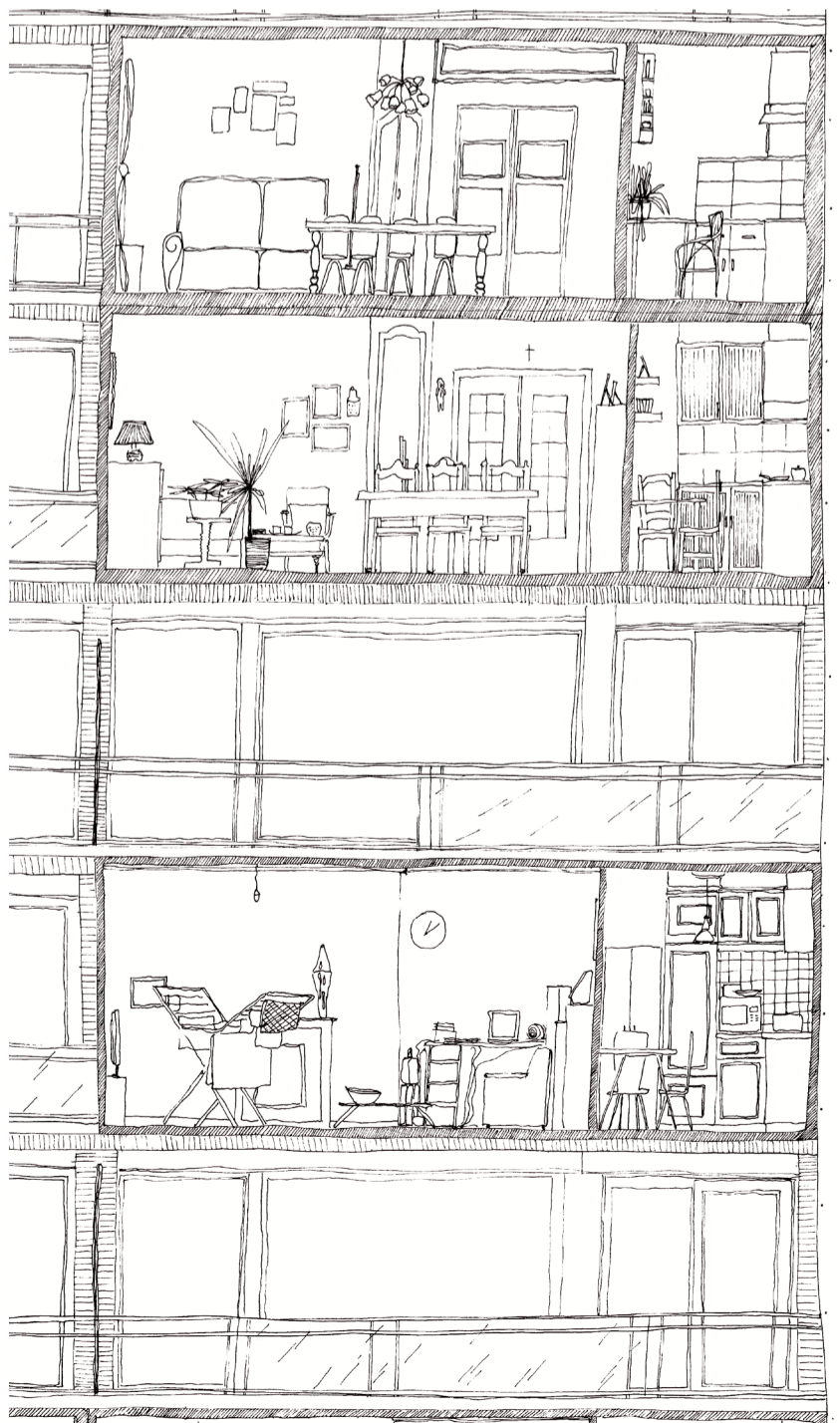

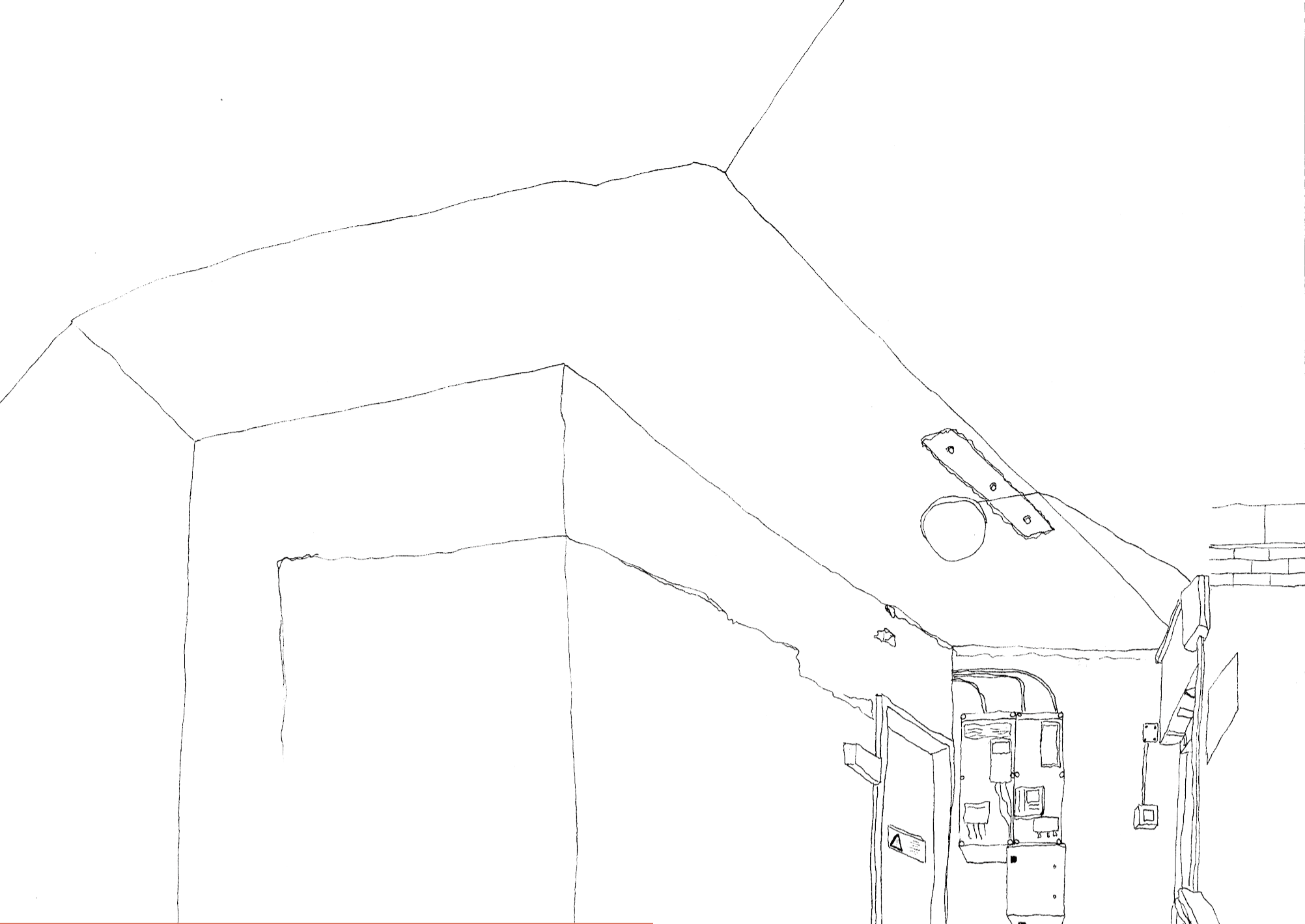
Vandaag rijdt het openbaar vervoer niet, dus werkt Marleen thuis aan de eettafel. Jef vertelt me dat hij niet op zijn afspraak geraakt maar zo heeft hij meer tijd om zijn verjaardagsfeest voor te bereiden.

‘s Middags mag ik mee-eten
bij een hobbyfotograaf en zijn
dochter. Hij laat me zijn foto’s
zien, getrokken vanuit zijn
raam op de 16de verdieping.
‘Dat uitzicht is mijn schilderij
dat nooit hetzelfde is.’

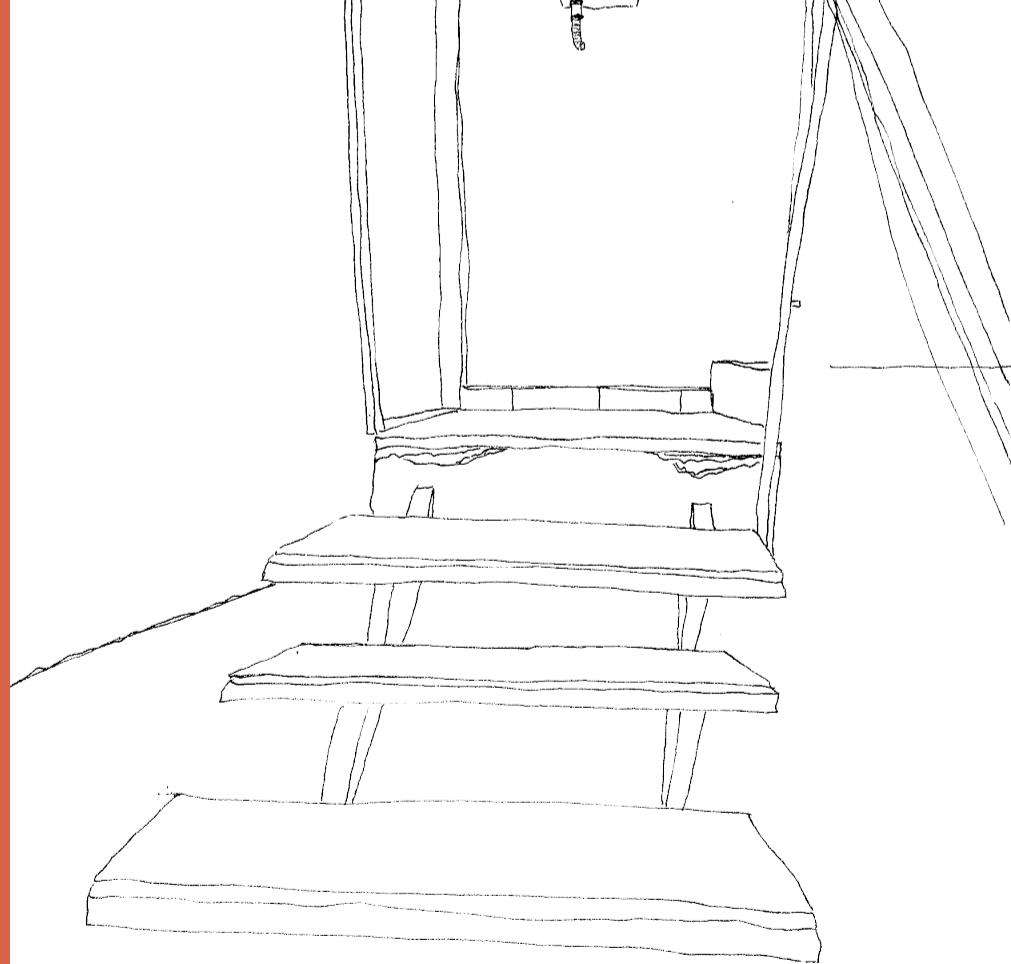
ik teken
daar
waar
niemand
tekent

De residentie Zonneweelde, gebouwd in 1964, bestaat uit 200 appartementen, verdeeld over 20 verdiepingen. Aan de westkant bevinden zich 5 inkomhallen die toegang geven tot de trap- en liftkokers. Het appartementsgebouw staat 70 meter boven de zeespiegel en torent hoog boven Genk uit.

Geïntrigeerd door het gebouw besluit ik om terug te gaan en opnieuw te tekenen, deze keer niet in de huiskamer van een bewoner maar op ontdekking in en rond het gebouw.

ik teken daar waar niemand tekent

Ik teken op een plek en blijf er uren zitten

Kijken is voor mij de eerste stap om een plek te leren kennen. Als we de ruimte goed begrijpen, kunnen we er beter mee communiceren. In dit project neem ik eerst de tijd om de ruimte rondom mij te benaderen, te bekijken, te registreren en te analyseren.

Ik wandel rond en in het appartementsgebouw, ga ergens zitten en begin te tekenen. Ik registreer hoe ik de ruimte ervaar, hoe ik haar lees, hoe anderen haar lezen en invullen. Ik luister naar verhalen die men me komt vertellen en probeer deze te integreren in mijn tekeningen. Ik teken details. Elke steen en elke scheur in het beton is belangrijk. Ik verplaats me als ik beter wil kijken en probeer de verschillende zichtpunten en perspectieven te combineren om zo tot een visualisatie te komen die toont hoe ik de ruimte betreed, aanvoel en begrijp.

Ik zoek de traagheid op in een zachte analyse van de omgeving.

I like to draw.

I like to wander in drawings, through drawing.

Through tough drawing, drawing tough things, worlds of resistance.

The physical act of drawing is my mental act of thinking.

The physical act of drawing is my 'raison d'être'.

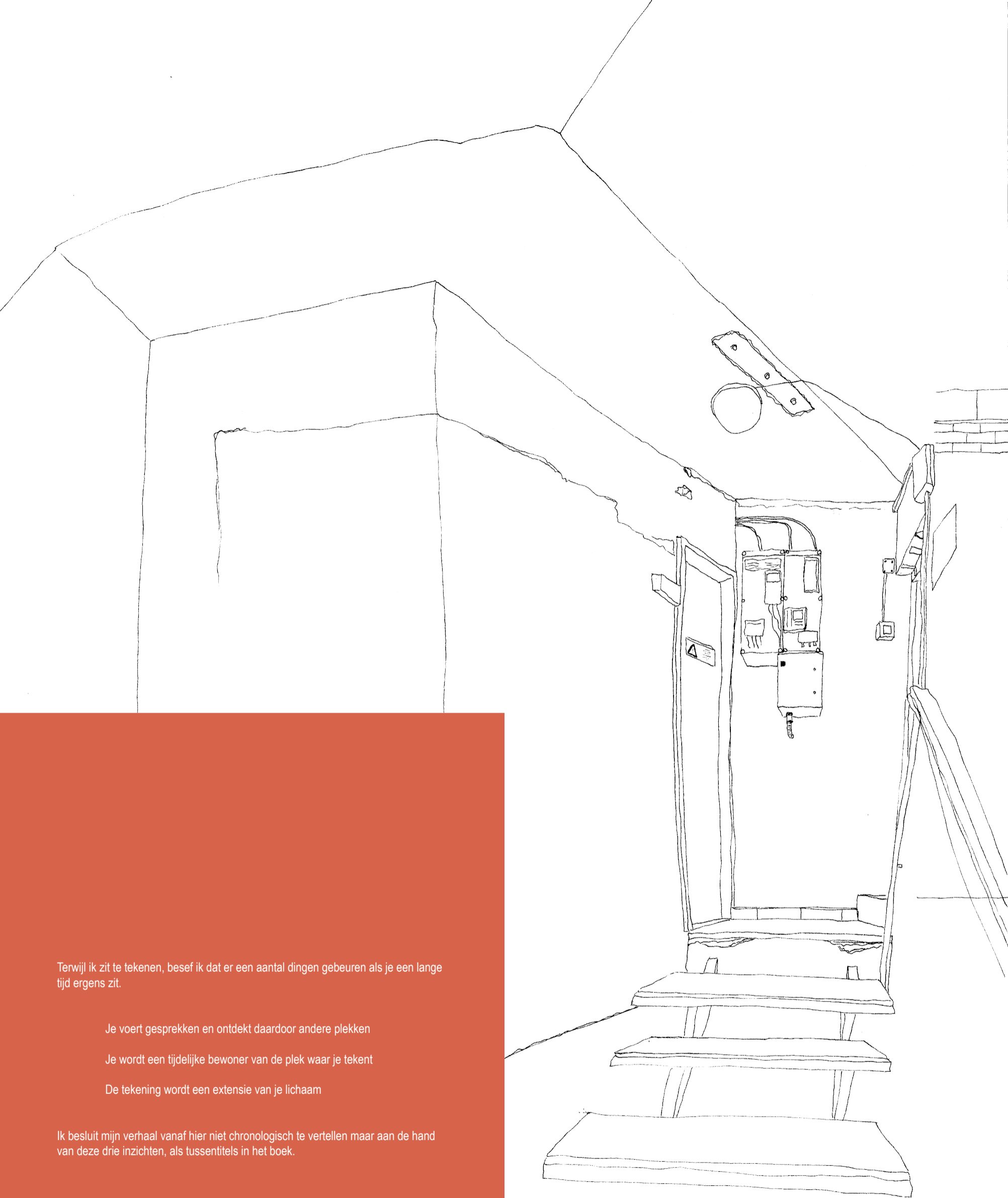
The physical act of drawing is my substance.

The physical act of drawing is my resistance.

Making for knowing more than knowing for making.

I think architecture is slow.

I think architecture takes time.

Terwijl ik zit te tekenen, beseft ik dat er een aantal dingen gebeuren als je een lange tijd ergens zit.

Je voert gesprekken en ontdekt daardoor andere plekken

Je wordt een tijdelijke bewoner van de plek waar je tekent

De tekening wordt een extensie van je lichaam

Ik besluit mijn verhaal vanaf hier niet chronologisch te vertellen maar aan de hand van deze drie inzichten, als tussentitels in het boek.

ik teken daar waar niemand tekent

Ik ontdek door een gesprek

Als ik ergens een lange tijd zit, komen er uit nieuwsgierigheid mensen naar me toe en ga ik met hen in gesprek. Soms gaat het over het weer, de bakker of de kleinkinderen. Soms gaat het over het appartementsgebouw dat aan renovatie toe is of over de trotse eerste inwoner die er nog altijd graag woont.

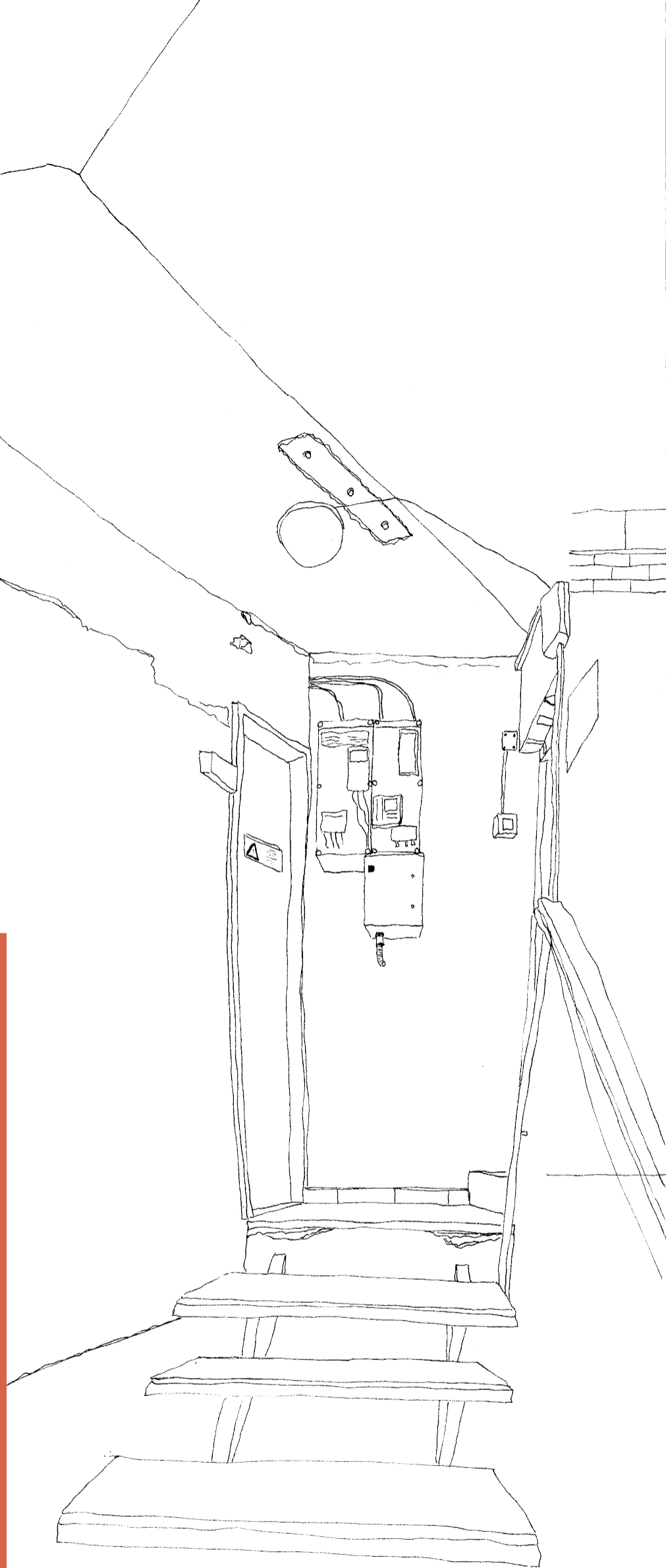
Het sociale contact wordt even belangrijk als de tekeningen zelf.

In een lezing stelt Bart Lodewijks evenzeer geïnteresseerd te zijn in het sociale contact met de bewoners en burens als in de krijttekening die hij op de gevels maakt.

Soms ontdek ik, in een gesprek, delen van het appartementsgebouw die ik eerder nog niet had gezien of anders had ervaren. Op deze manier groeit mijn tekening.

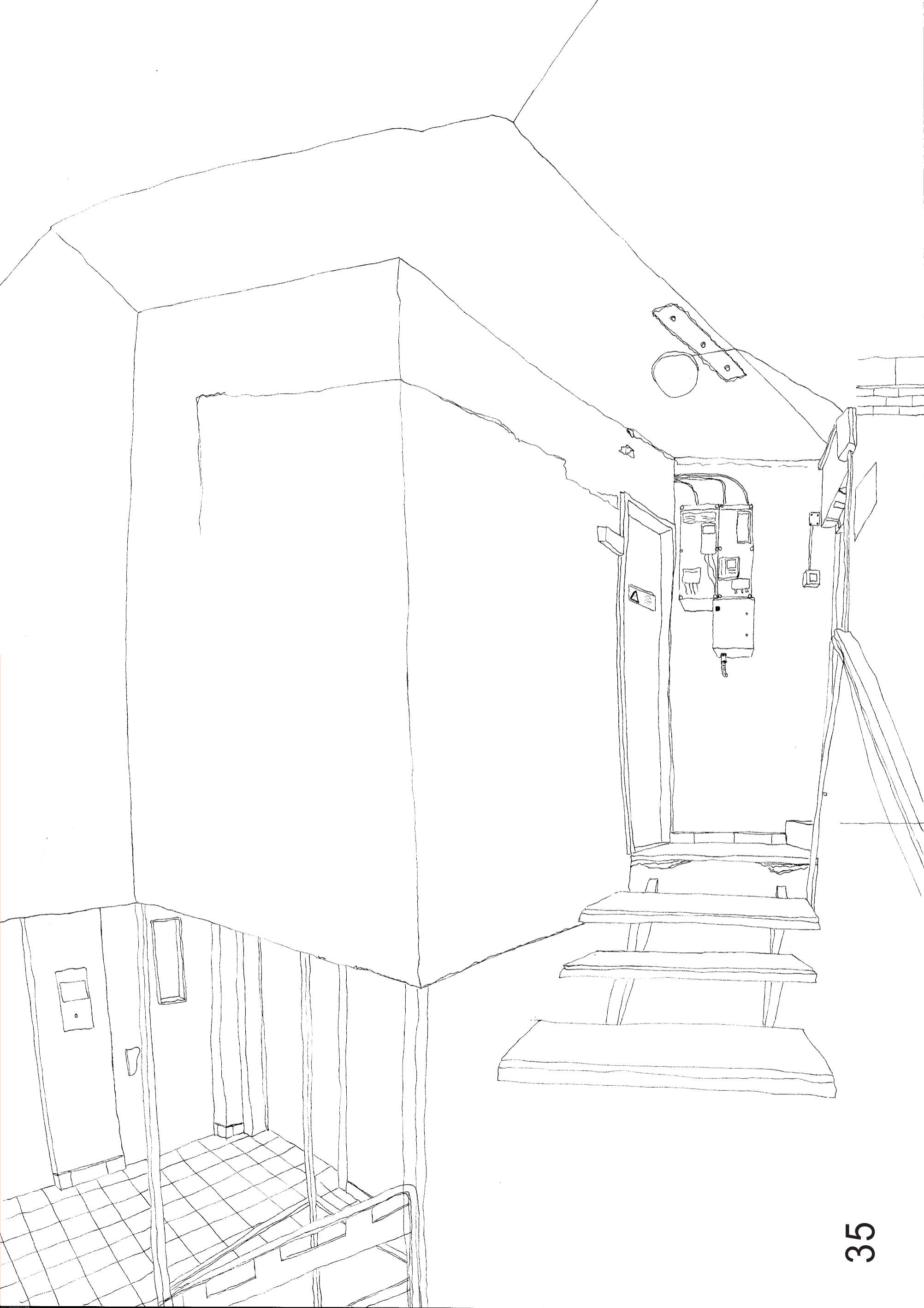

Ik word een
tijdelijke bewoner
van een plek door
deze een paar
uur tot een dag te
gebruiken

ik teken
daar
waar
niemand
tekent

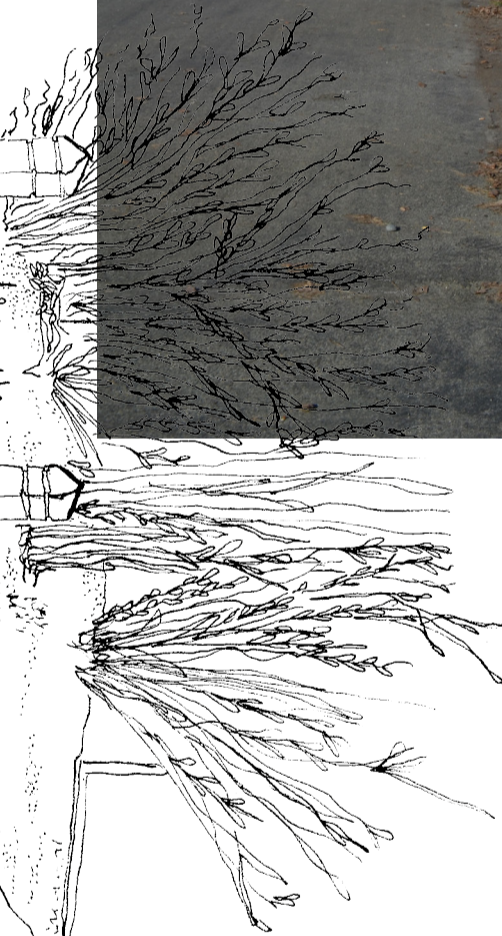

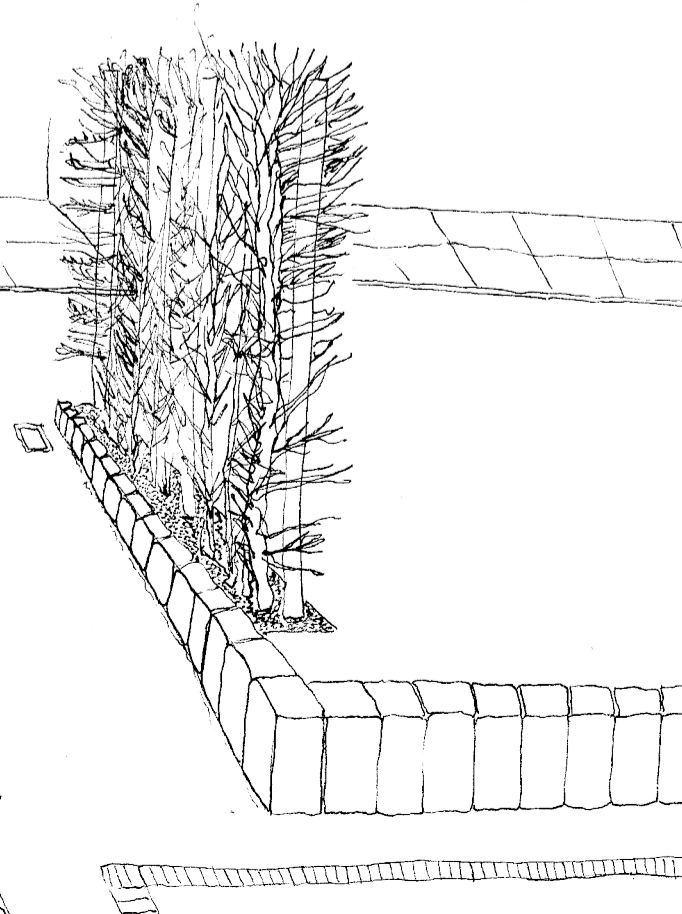
blaat om in don

15:20

Witleno project by
with a number of
hand-drawn

grasveld

deurpel

parking

deurpel

rechterzijdige blok
naar omhoog
rechterzijde

mat is ok, maar dat met
deu tekening alles is met

deurpel

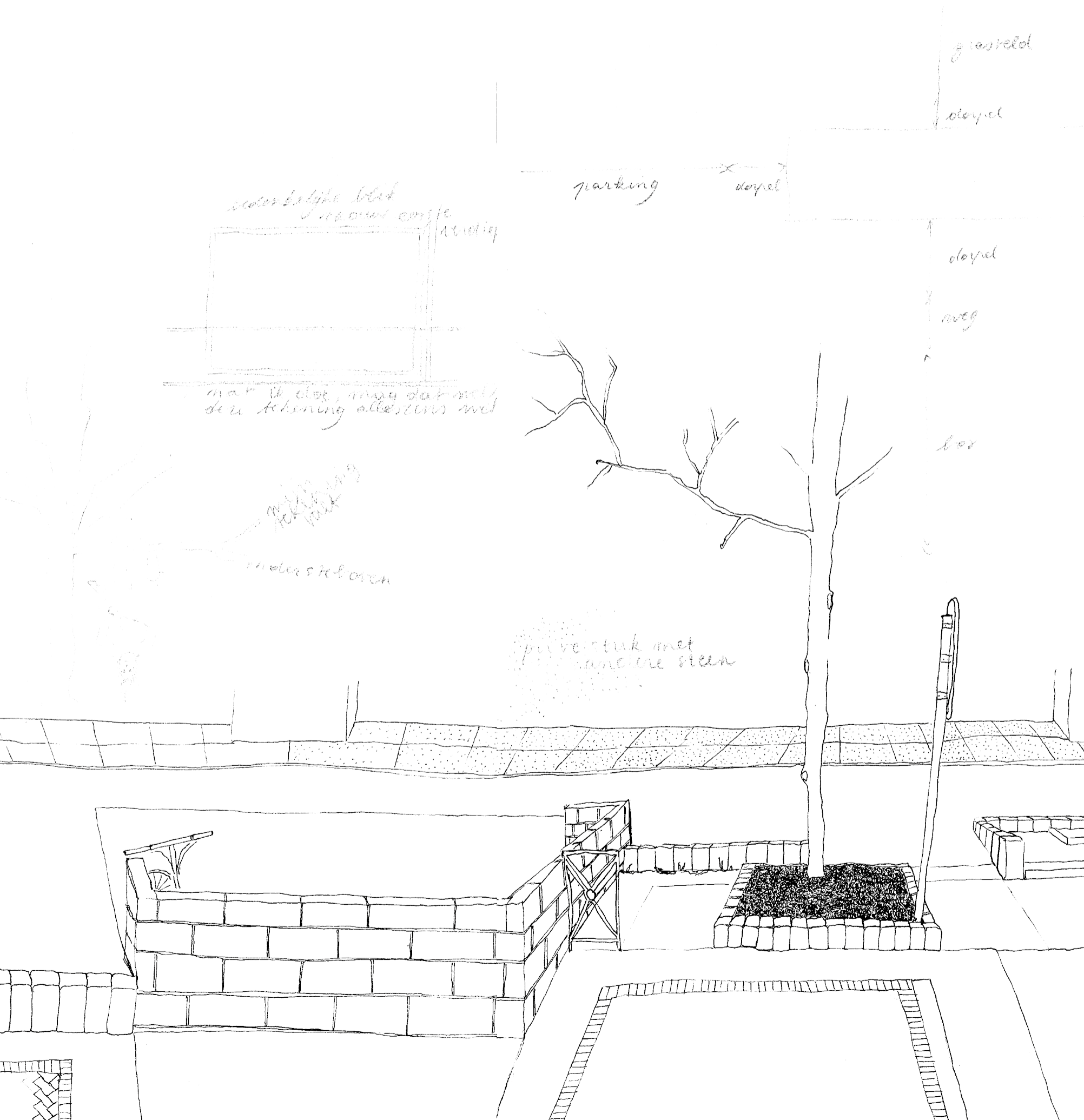
weg

bor

rechterzijde
rechterzijde

rechterzijde

in vertuk met
andere steen

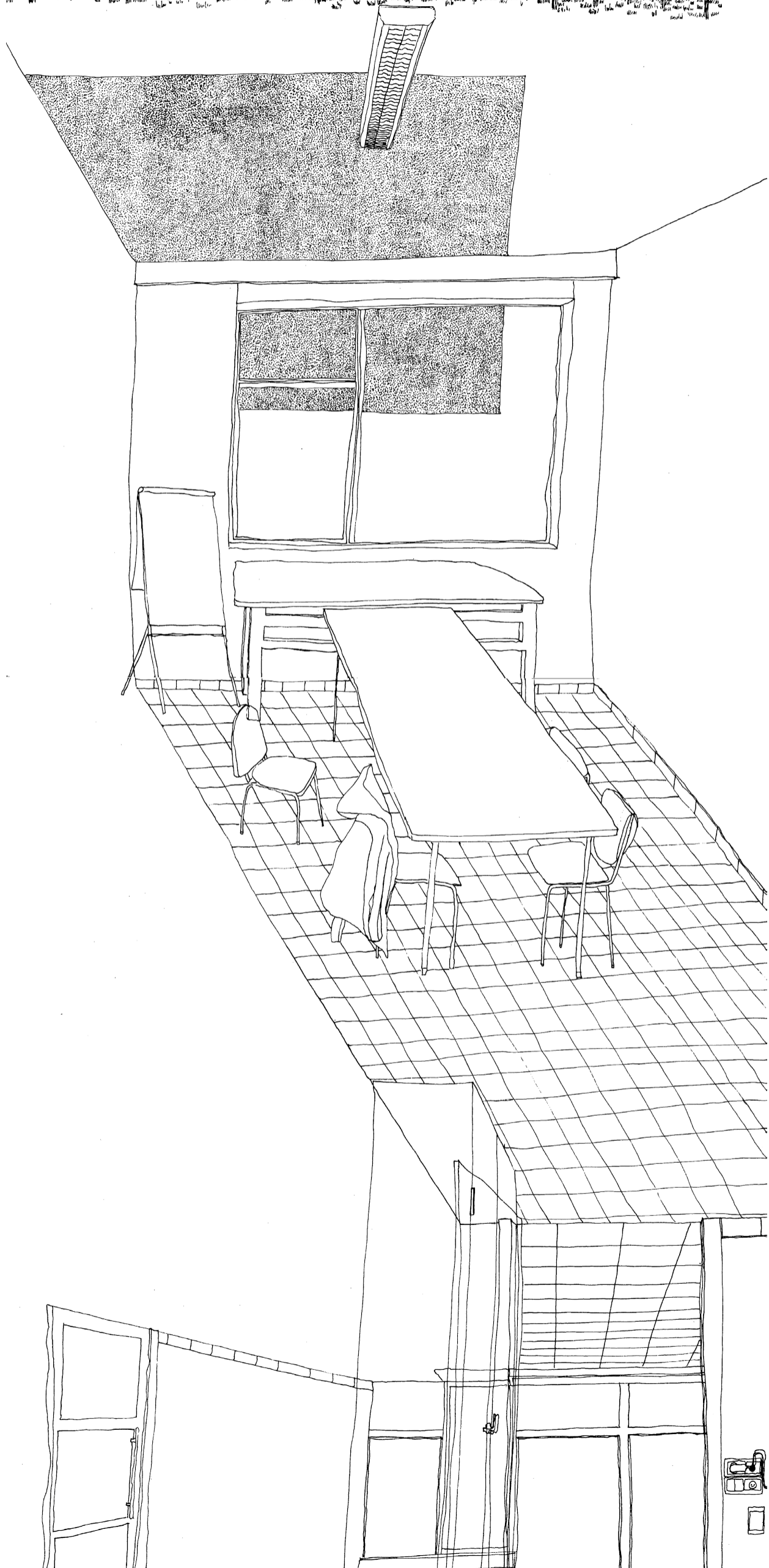

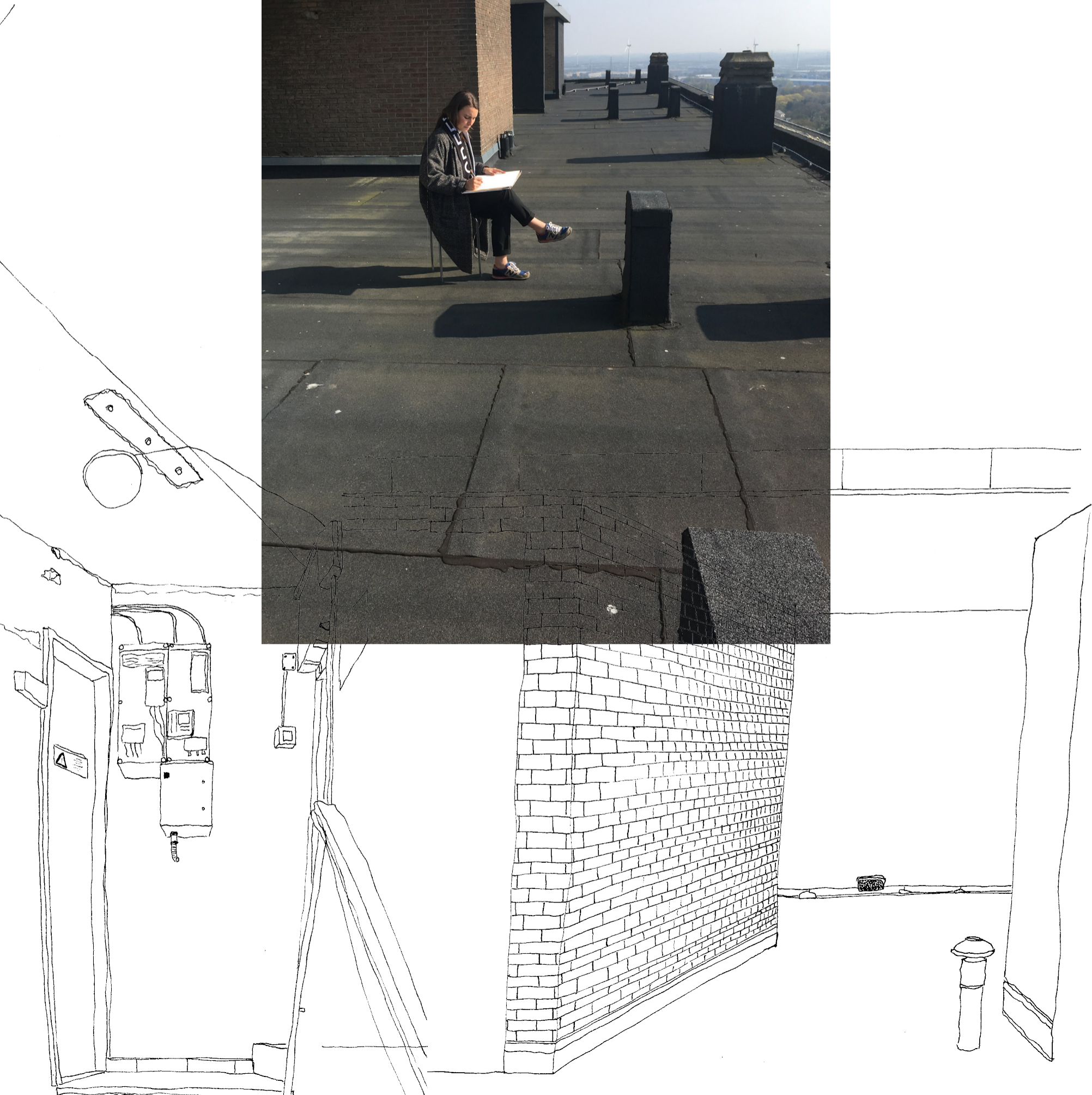
Ik zit te tekenen in de laatste hal wanneer Tina voorbijkomt, op weg naar haar appartement, met veel boodschappen in haar handen. Ze zet haar zakken neer op de behangerstafel. We babbelen even. Iets later brengt ze me wat te drinken en vraagt of ik haar even kan helpen de potgrond naar achteren te brengen. “Ik ben niet meer van de jongsten om zo een zware zakken te dragen en ik moet helemaal rond het gebouw om tot in de achtertuin te komen. Eigenlijk is dit stuk van de gemeenschap en zou ik die planten hier niet mogen zetten. Maar ach, het maakt me zo gelukkig. En wie heeft nu iets tegen wat bloemen en een kabouter?”

Ik ontmoet een zestal bewoners in de middelste inkomhal. Er staat een bespreking gepland samen met de syndicus en de conciërge. Ik zit blijkbaar met mijn behangerstafel aan de deur van een kleine vergaderzaal die uitkijkt op de tuin aan de achterzijde van het gebouw. De zes mensen vertellen dat ze me hier al vaak gezien hebben. De vergadering start en ik word uitgenodigd om mijn verhaal te doen. De rest van de vergadering gaat over de vetsporen in de eerste inkomhal.

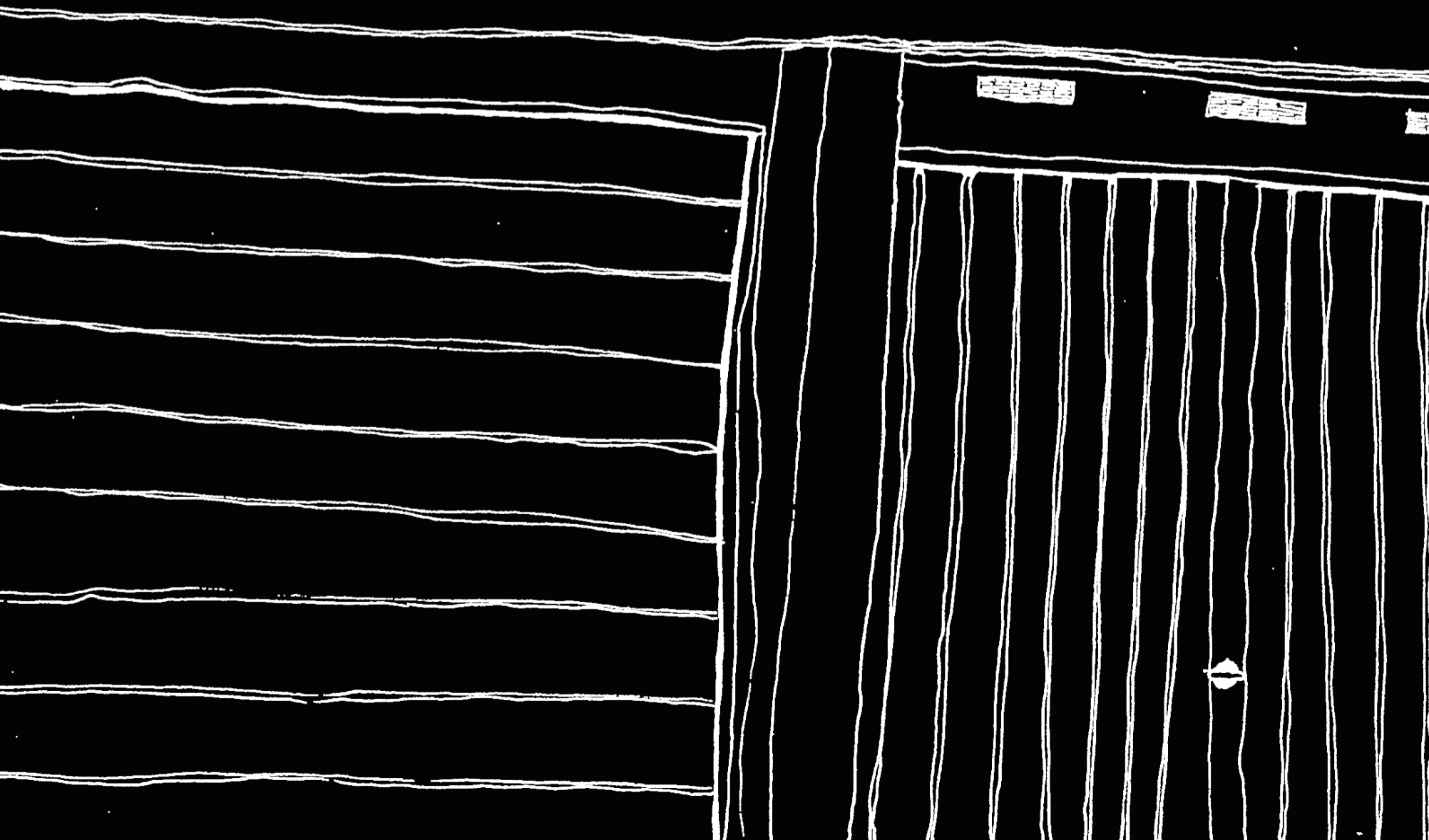
De conciërge vraagt of ik ook graag een tekening wil maken op het dak.

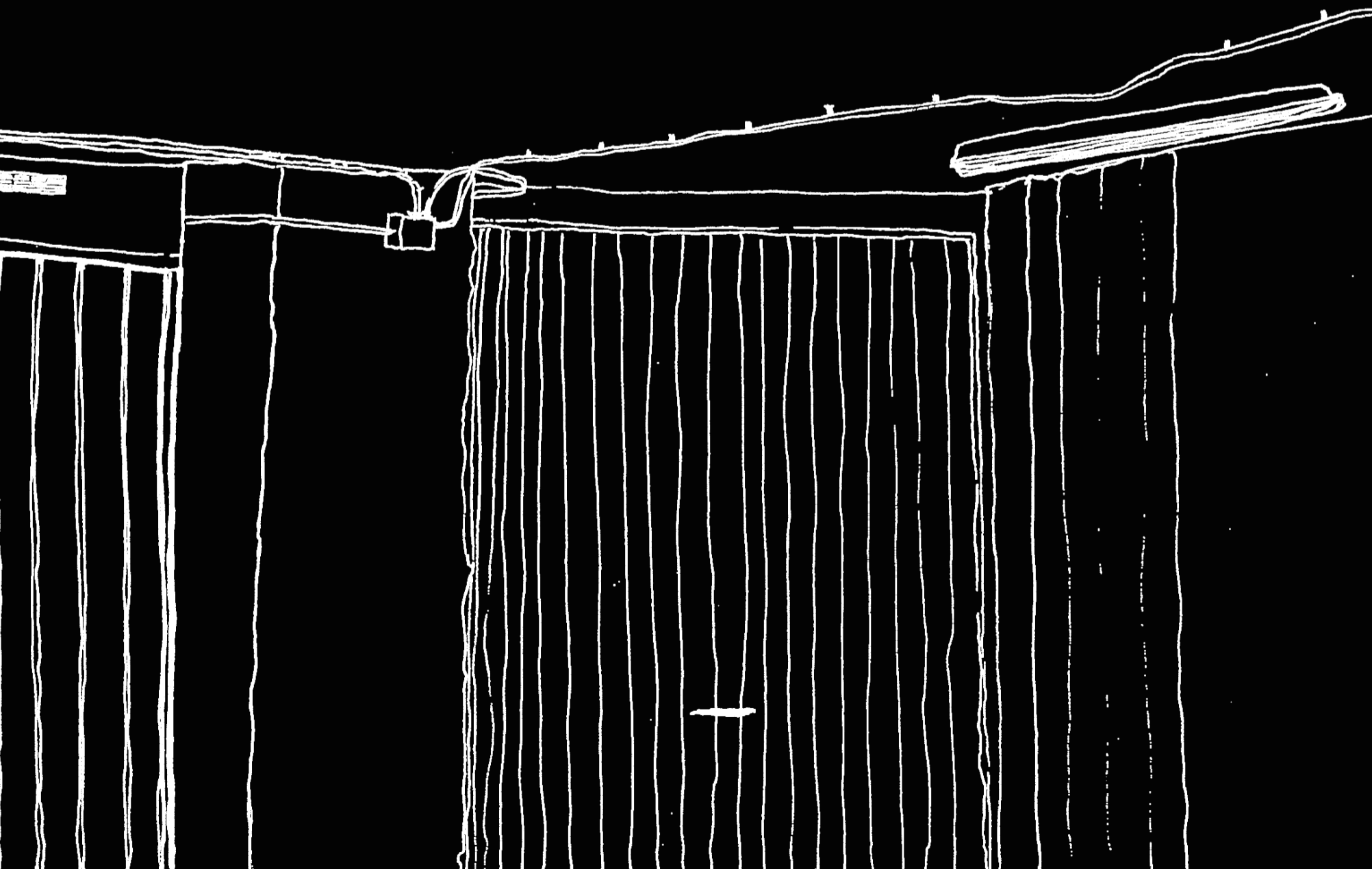

Ik babbel met Alex. Hij zit in de heemclub, derde verdieping in de bibliotheek van Genk.

“Binnen een uurtje ben ik terug en dan geef ik je een exemplaar van onze tijdschriften. Zit je hier nog eventjes?”

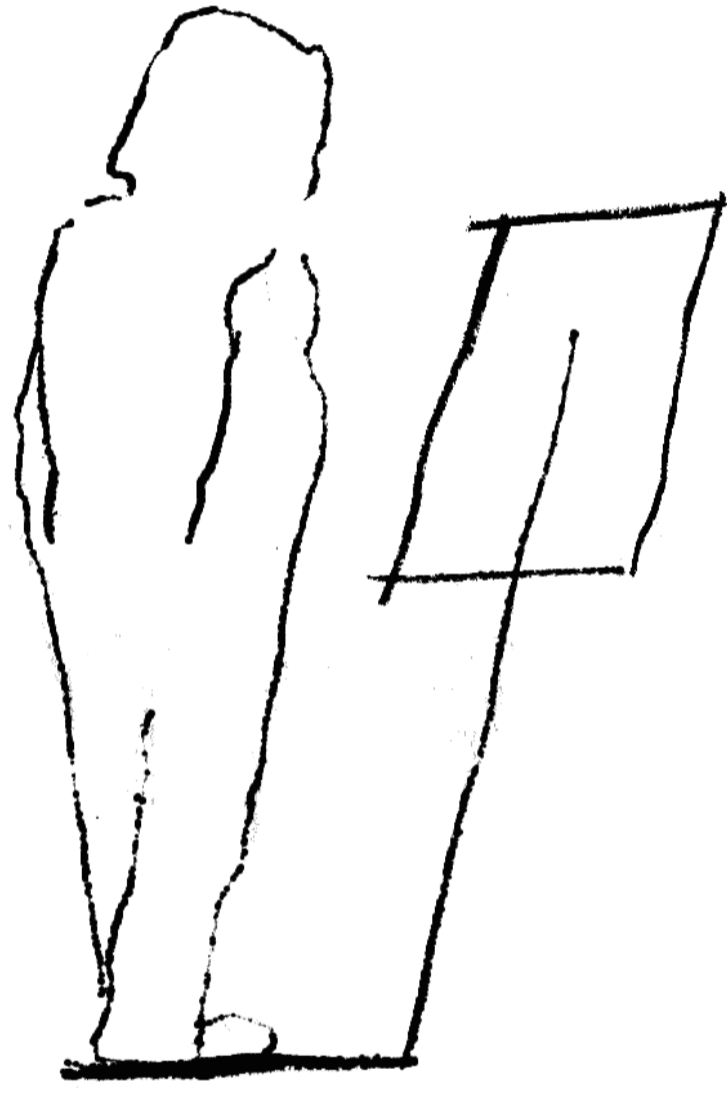

Ik ben in de kelder aan het tekenen. Joke is een beetje verderop samen met haar man de garage aan het opruimen. Ze vraagt of ik wat foto's van het gebouw kan nemen en haar deze wil mailen. Zelf zou ze graag tekenen met behulp van foto's maar ze heeft geen fototoestel. "Wat tof dat de jonge garde ook nog tekent. Is dat jouw hobby?"

de
tekening
als
extensie
van mijn
lichaam

Het begon als
een gevolg van
'niet thuis aan de
tafel' te tekenen.

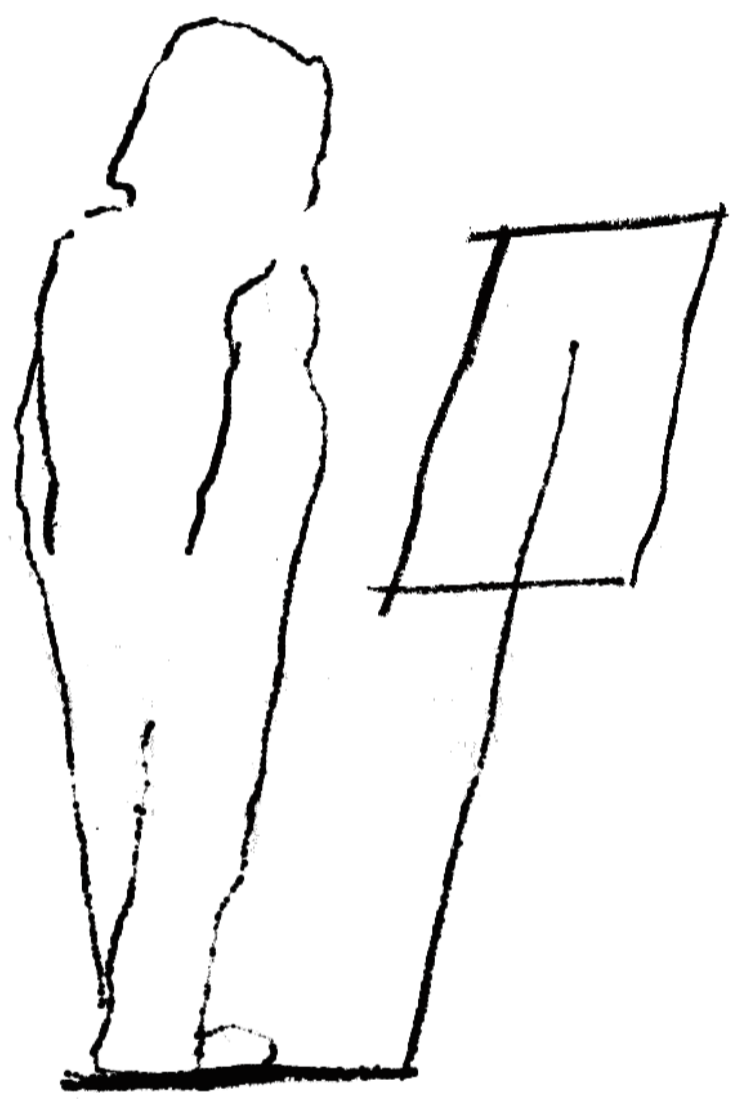
de tekening als extensie van mijn lichaam

De tekening als extensie van mijn lichaam

Ik zit buiten en zoek manieren om te tekenen. In een geïmproviseerd tentje bij wisselvallig weer, of aan een behangerstafel die ik van thuis meebreng. Rond de tekening ontstaat er een nieuwe microarchitectuur. Ik noem ze extensies. Die bekrachtigen het doorgedreven tekenen, de duur van je aanwezigheid, de draagkracht van je tekening.

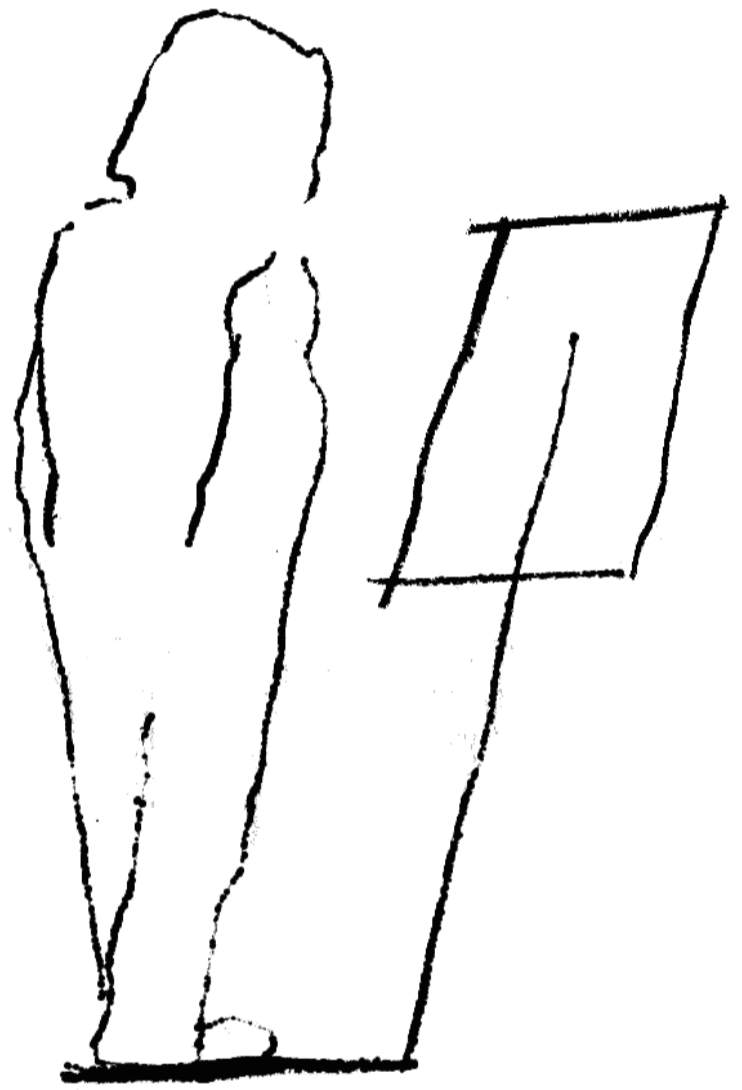

Souvenir de Flandres
F. HENRY de CORDIER
été '99

de
tekening
als
extensie
van mijn
lichaam

de tekening als extensie van mijn lichaam

Ik ben geboeid door de extensie die ontstaat door de geïmproviseerde installatie met het plastic zeil en de gevonden borstels. Ik focus me verder op extensies die het tekenen vraagt of voortbrengt.

Elke keer als ik in een ander deel van het appartementsgebouw ga tekenen ontstaat er een nieuwe extensie. Het wordt een nomadische tekenkamer.

Al de extensies zijn op een verschillende manier tot stand gekomen.

Soms vind ik objecten in de ruimte waar ik onmiddellijk mee aan het werk ga. Op andere momenten neem ik de 'objets trouvés' mee naar huis en werk daar aan de extensie om ze de volgende keer te gebruiken. Wanneer ik teken in het appartementsgebouw houd ik een boekje bij om mijn ideeën in te schetsen.

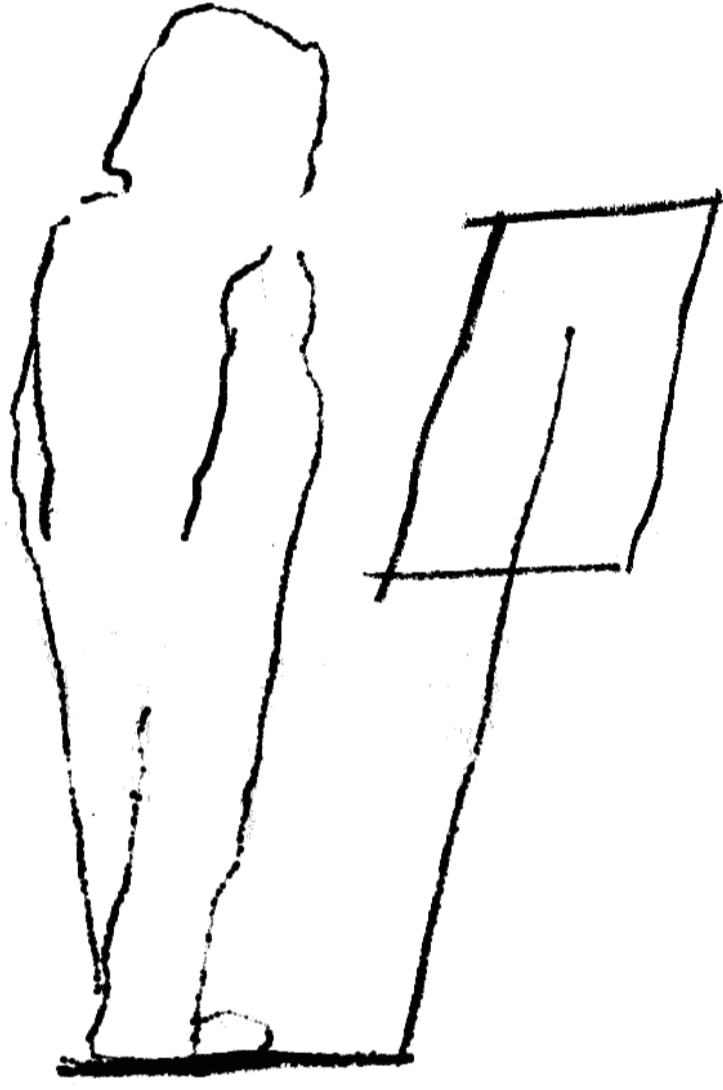
De extensies werden ook beïnvloed door de ruimte. Sommige worden aangepast aan de ruimte, andere ontstaan volledig door de ruimte. De kelder bijvoorbeeld heeft een laag plafond met veel kabels. Ik vind er een stuk van een oude waterleiding en kan dit gebruiken bij het creëren van een tekenplankje in de ruimte.

De extensies hebben elk hun specifieke kwaliteiten. De ene is al gebruiksvriendelijker dan de andere. Ik leer ook uit de vorige extensies. Toch zijn er twee eigenschappen die steeds terugkomen.

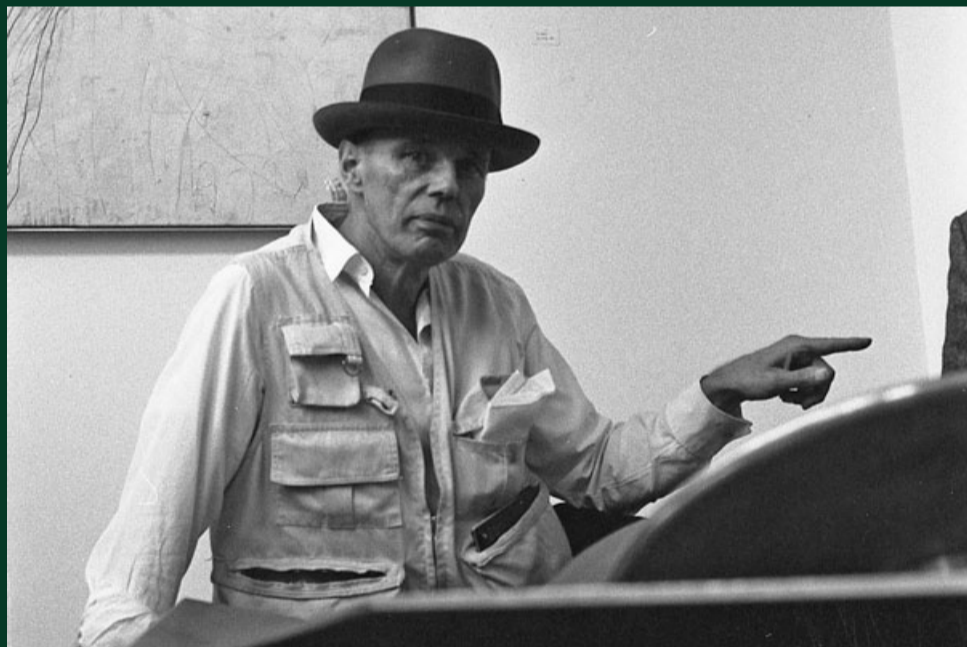
'Ik zet mijn lichaam in.' Het tekenen is een fysieke beweging en verbonden met mijn lichaam. De tekening, samen met het dakje erboven en het kaffje eronder, is een verlengde van mijn lichaam. Het bekrachtigt het 'blijven tekenen'. Door het gebruik van mijn lichaam wordt de extensie in stand gehouden.

'De extensies ontstaan allemaal spontaan, intuïtief en worden relatief snel geproduceerd met de materialen die ik op dat moment vind.'

De microarchitectuur die een gevolg is van in situ te tekenen, wordt belangrijker in mijn verhaal. De tekeningen veranderen ook naarmate ik een andere extensie hanteer. De tekening blijft belangrijk om de ruimte te registreren en te begrijpen, maar de extensie geeft haar een extra identiteit. Het geeft de tekening, naast zichzelf, ook een ruimtelijkheid die mensen kunnen aanschouwen, bekritisieren, ontroeren en benoemen.

de tekening als extensie van mijn lichaam

Afb. 3: Joseph Beuys, Kaiser-Wilhelm-Museum, Krefeld, 1979 @ Stadtarchiv Krefeld

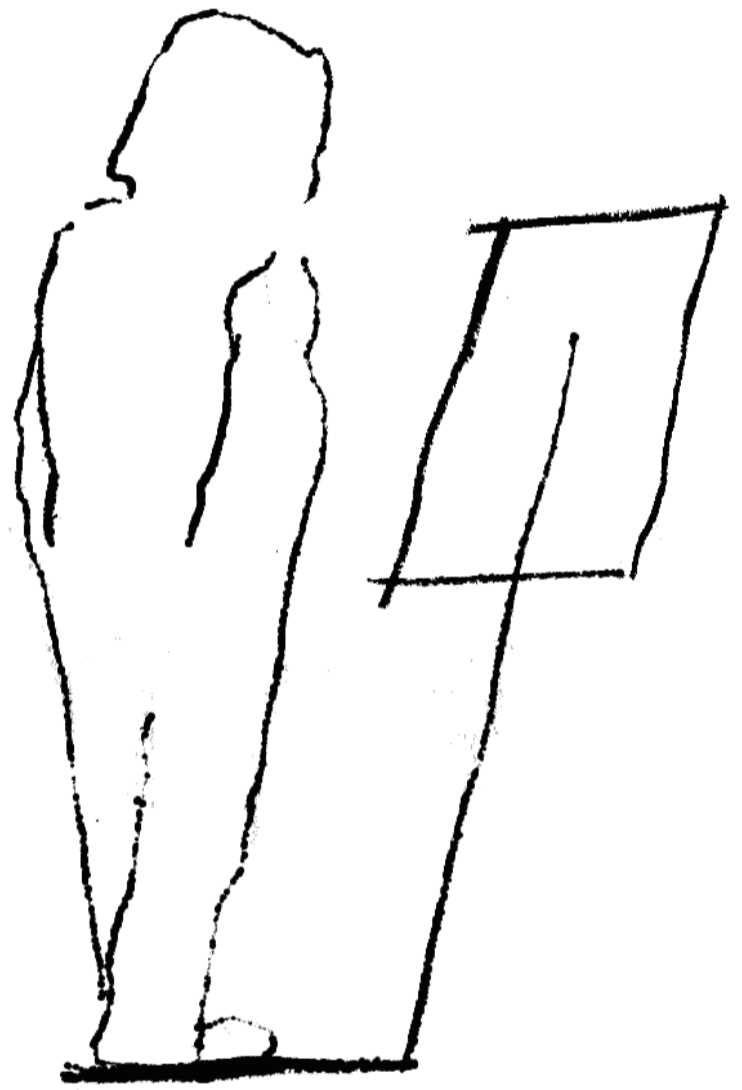

Joseph Beuys

Het jasje van Joseph Beuys heeft hij altijd aan, als extensie van zijn lichaam. Alles wat hij nodig heeft, zit dicht bij hem.

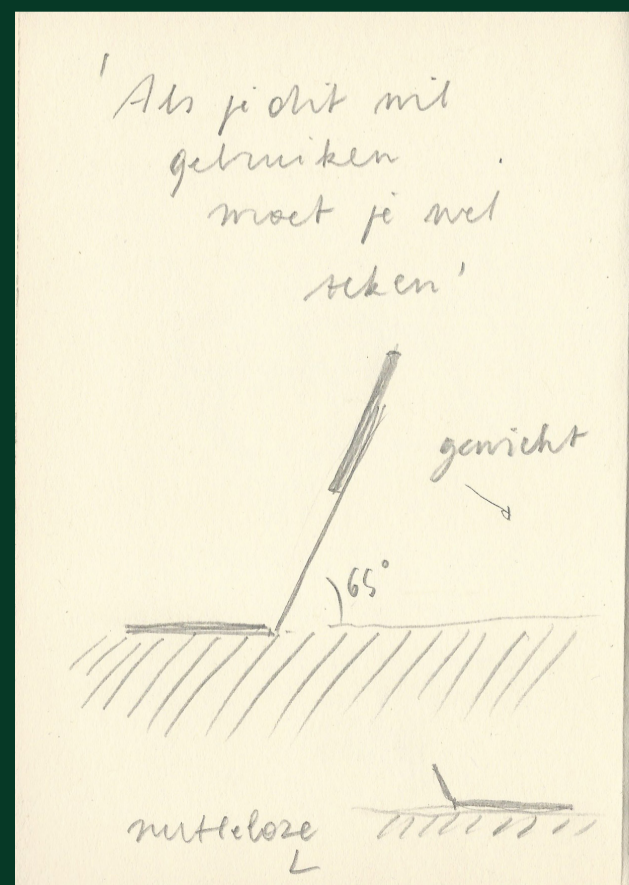
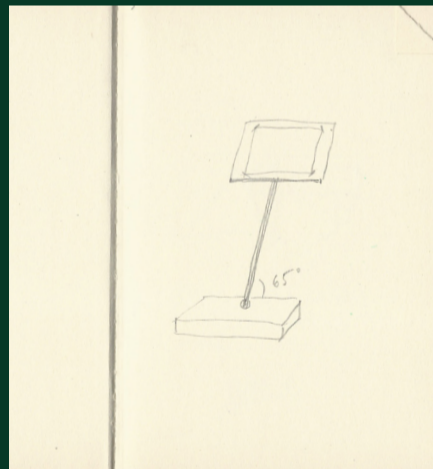
Richter Table
Robbrecht en Daem >>>

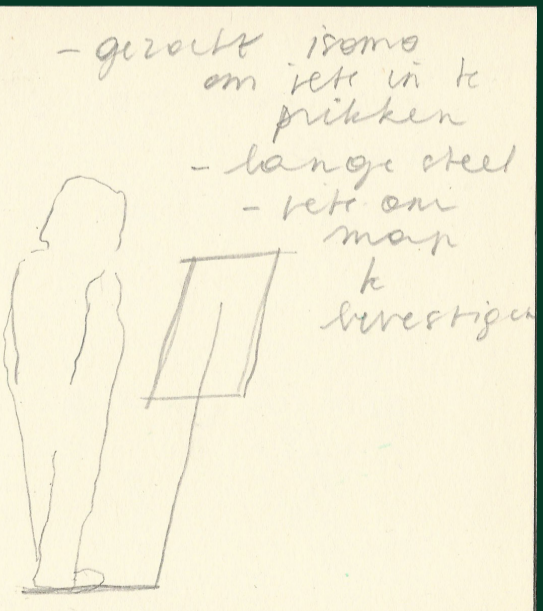
De tekentafel staat een beetje schuin. Hij kan enkel gebruikt worden om te tekenen, de rest rolt er van af.

Afb. 4: Richter Table @ Kristien Daem

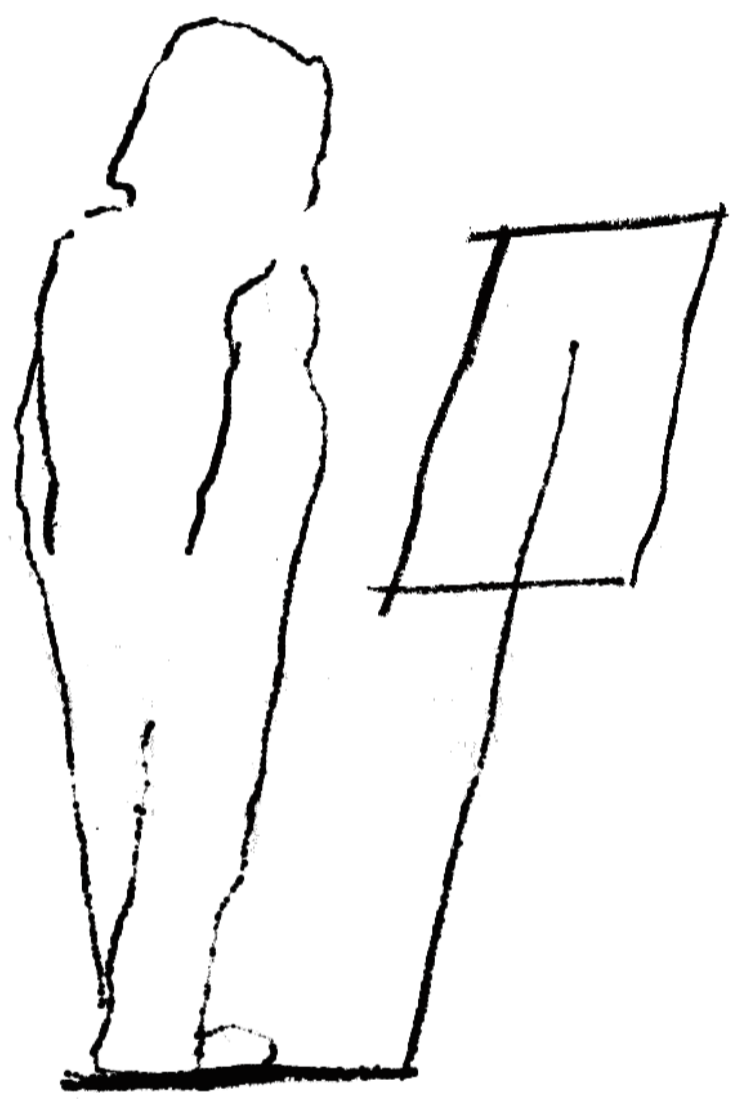
de tekening als extensie van mijn lichaam

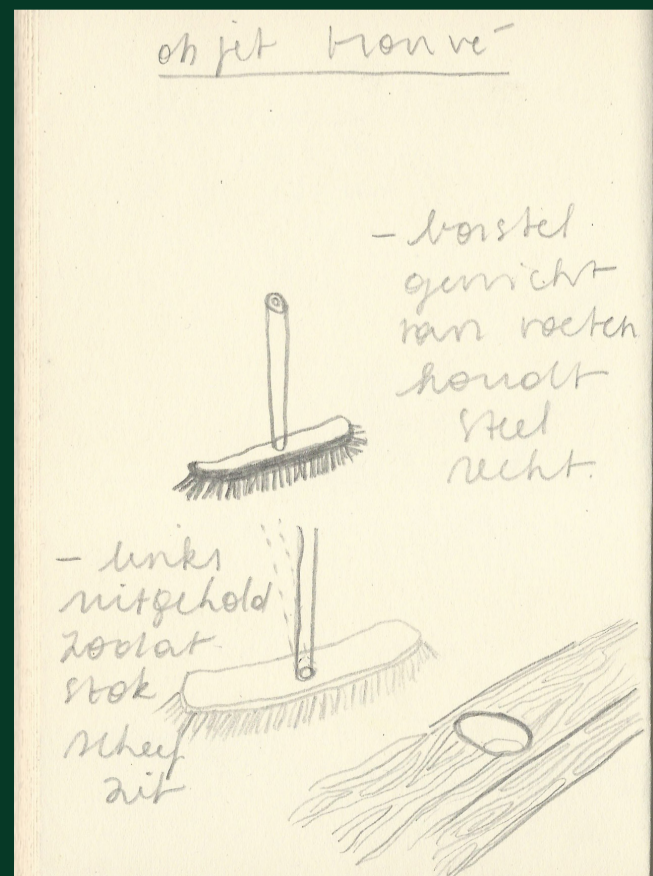

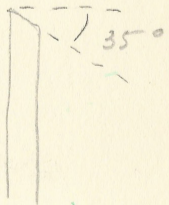
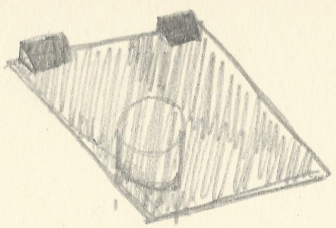
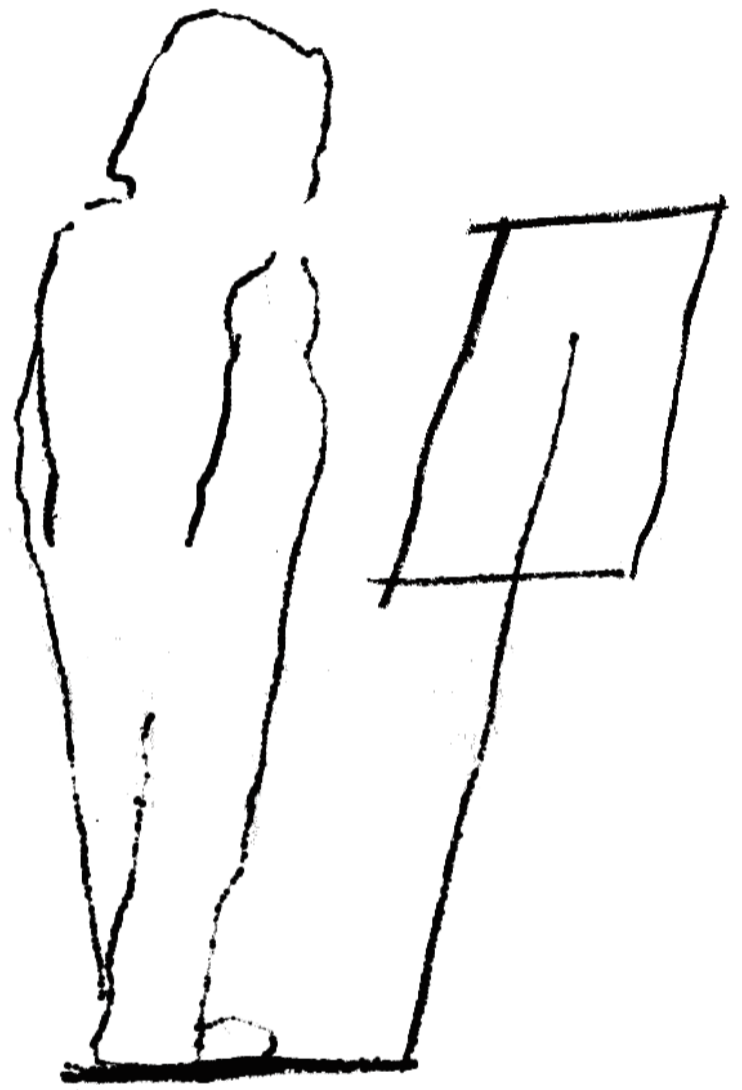
- gemaakt isomero om iets in te prikken
- lange steel
- iets om map te bevestigen

gericht van mezelf houdt het recht.

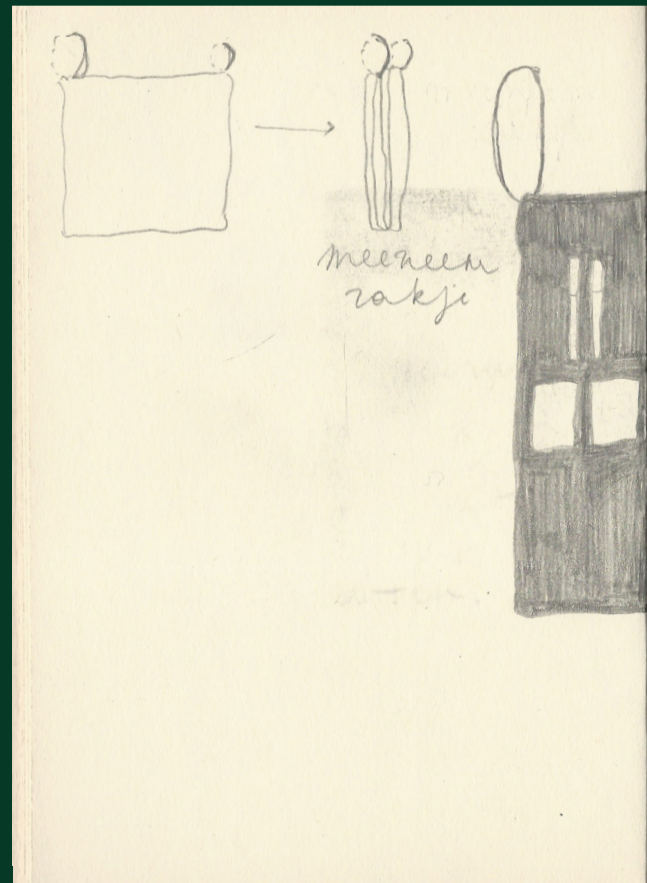
de tekening als extensie van mijn lichaam

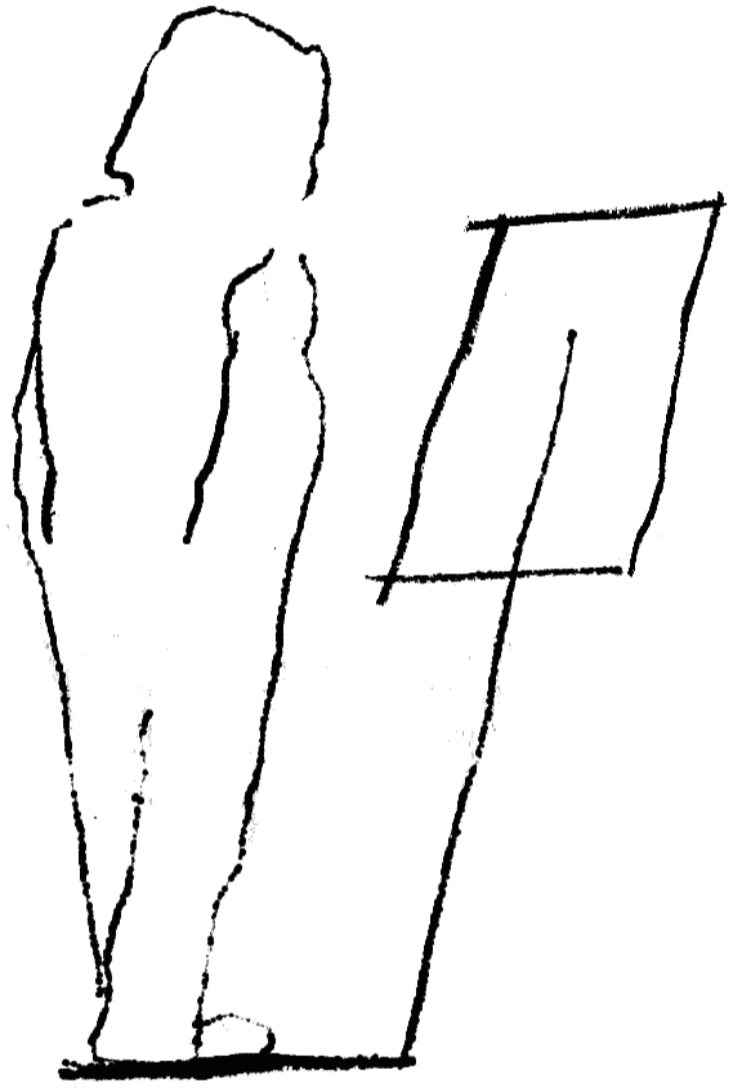
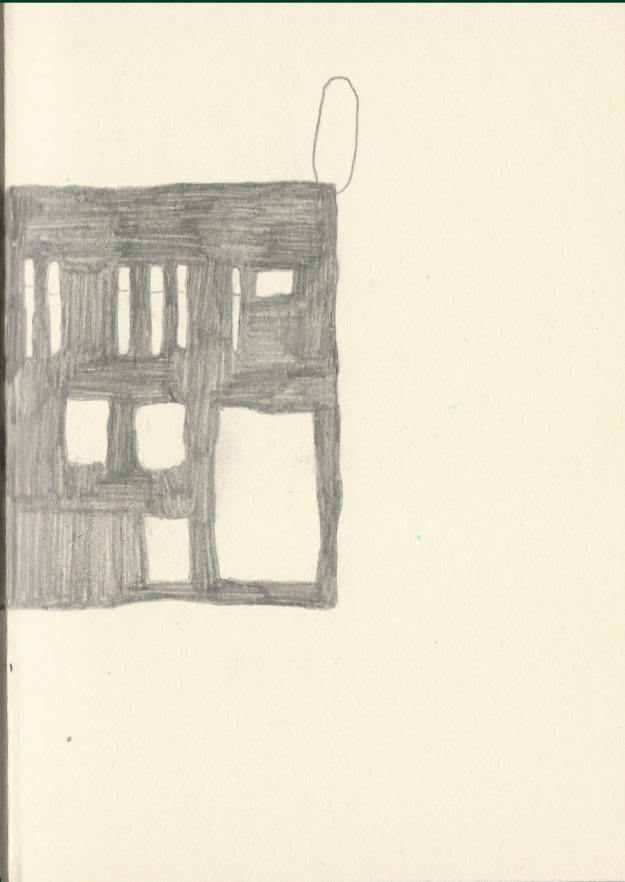

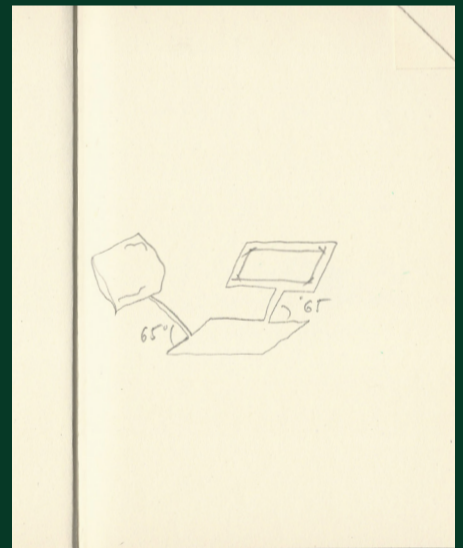
- plaat
maar
mag aan
kan
zitten

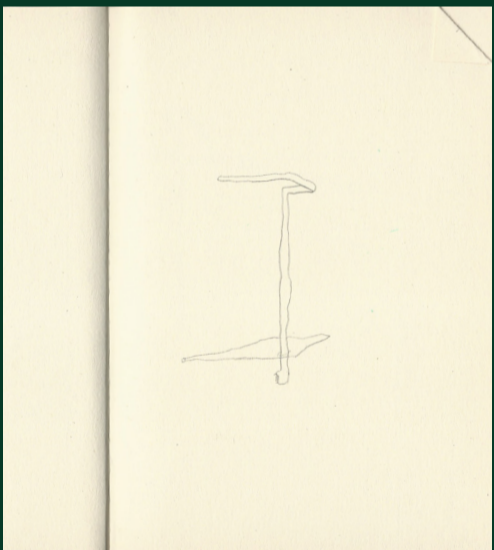
de tekening als extensie van mijn lichaam

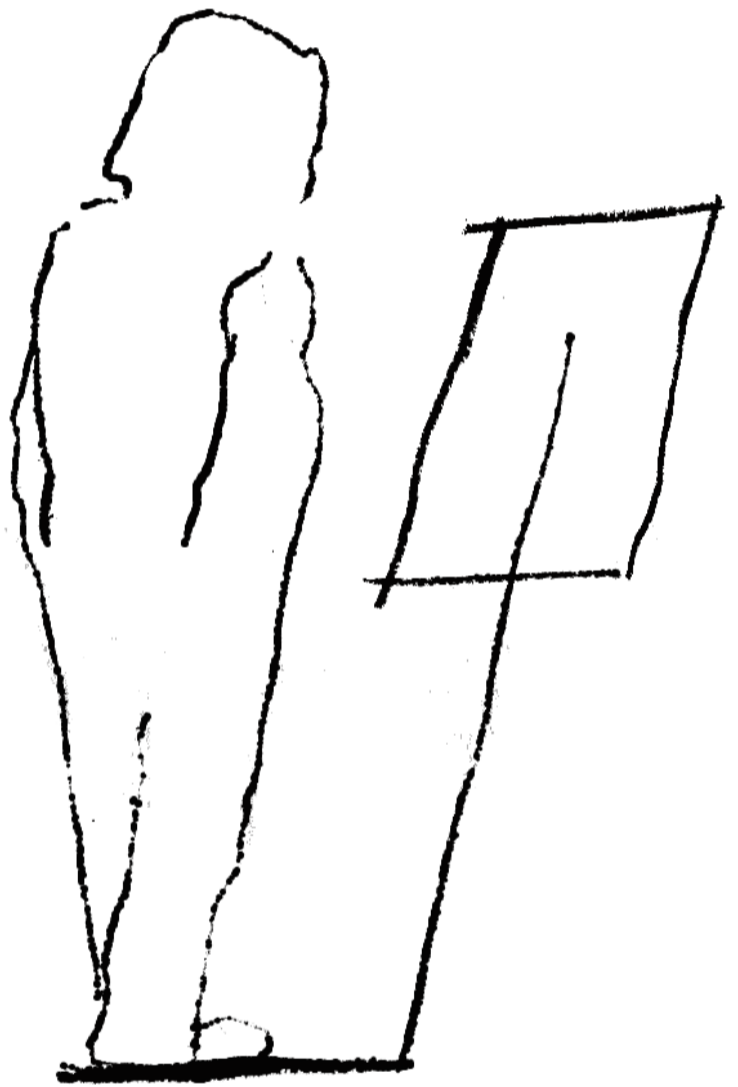

de tekening als extensie van mijn lichaam

of je doet een sluitje
met je tekening
mee in bed.

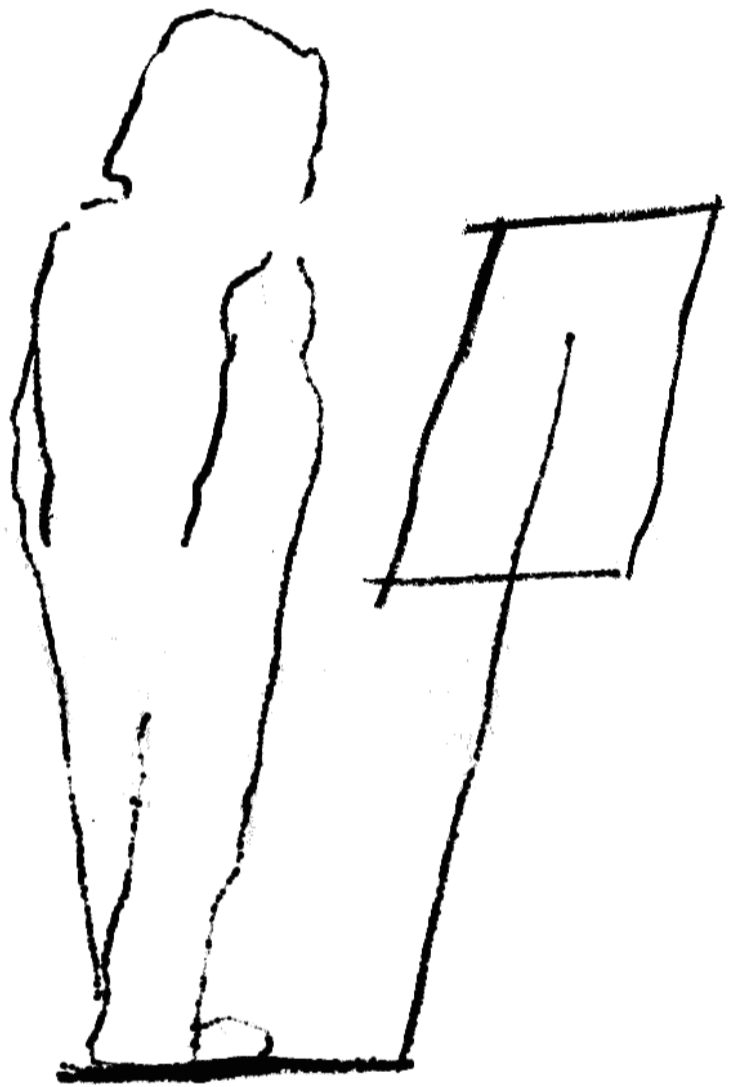
de
tekening
als
extensie
van mijn
lichaam

Er ontstaat
een
tekenkamer

Ik zit lange tijd op dezelfde plek en gebruik wat er in de ruimte ter beschikking is. Een verhoogje kan dienen als zitbank.

De extensie en het ruimtegebruik vormen samen de tekenkamer.

Het eindigt als een
conditie voor mijn
tekeningen.

extensies ontstaan

door het gedreven tekenen

door 'objets trouvés' in de ruimte

of omdat het begint te regenen

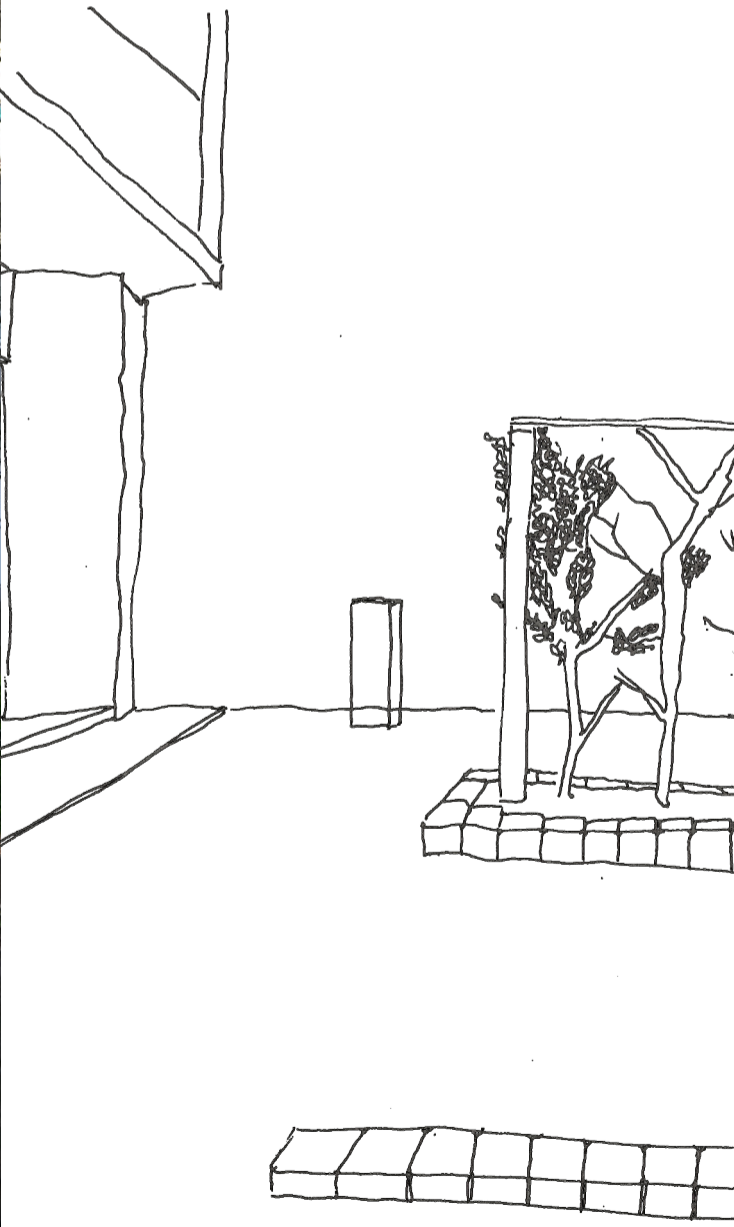

wanneer ik stop

met tekenen

valt het om

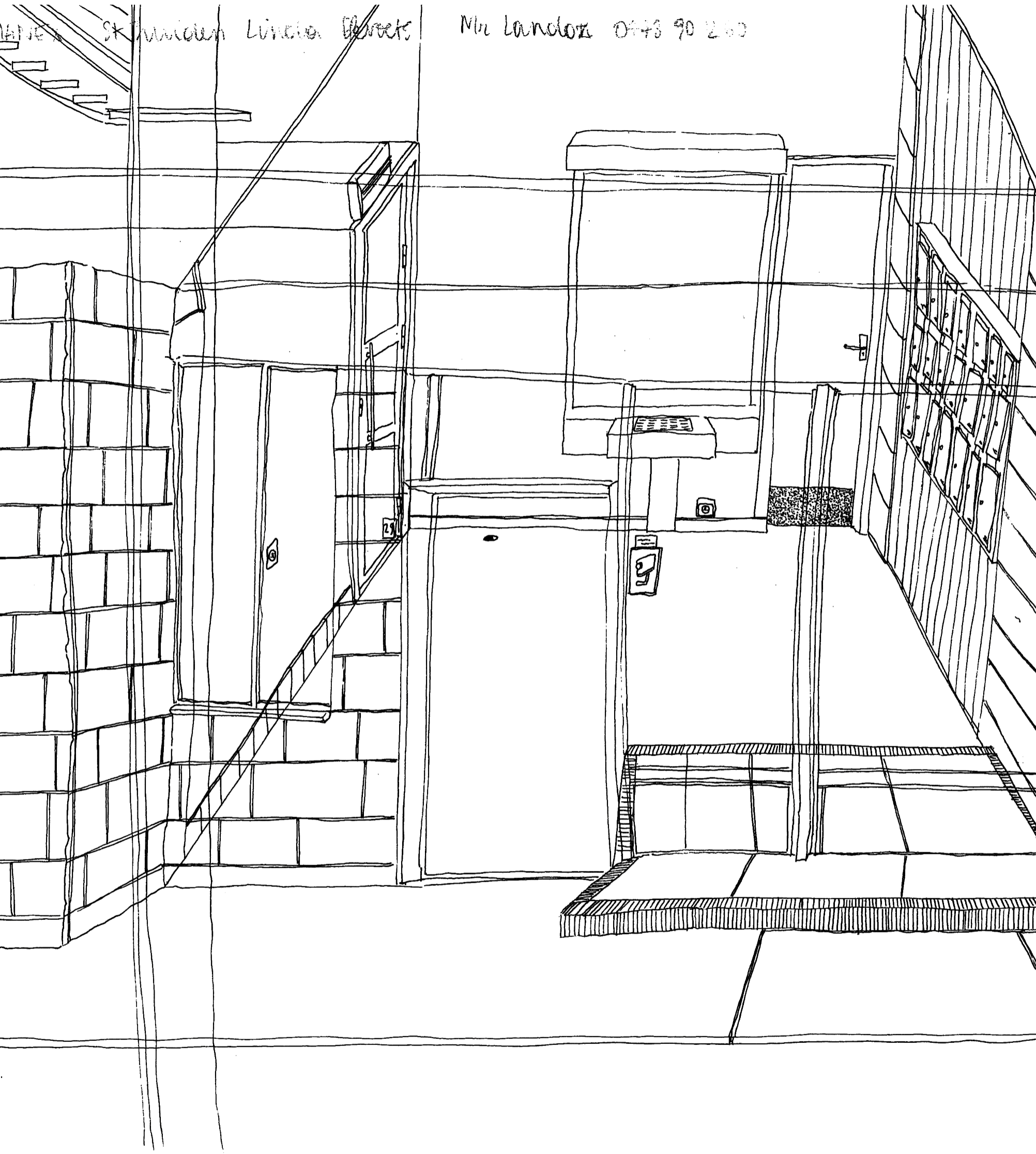

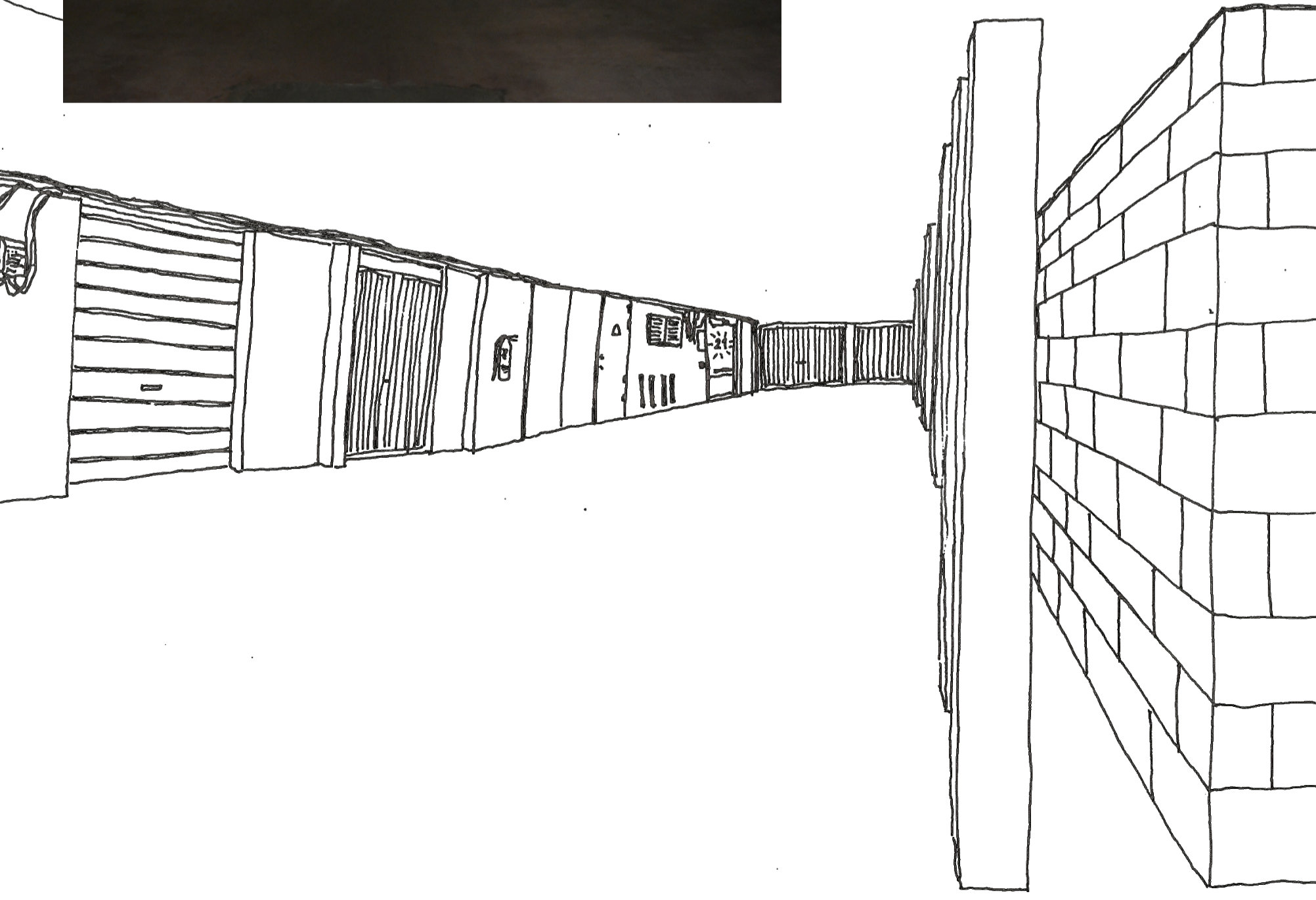

ST. THOMAS LINCOLN STREET

Mr Landolt 0743 90 260

de behangerstafel reist mee
doorheen het appartementsgebouw

Een bewoner komt me vragen of ik de gevel aan het opmeten ben. Blijkbaar gaan ze de natuursteen op de gevel vernieuwen. “Ik dacht, met die behangerstafel, dat je van ‘de firma’ was.” De bewoner steunt op de tafel terwijl we babbelen over de aangelegde bloembakken.

wanneer
ik stop
met
tekenen

Er blijft
een lege
tekenkamer
achter

wanneer ik stop met tekenen

Terwijl ik teken, merk ik de volgende zaken op:

Intuïtieve ervaring van
ruimtegebruik

Er is veel sociaal contact tussen de burens.
De tuin aan de voorkant wordt zeer veel gebruikt en is dan ook een levendige ruimte.
De tuin aan de achterkant (oosten) wordt nauwelijks gebruikt. Het bestaat uit een groot, verhard plein in het midden van een grasveld.
Mensen ontmoeten elkaar aan de deur van de inkomhal, de tussendeur, de liftdeur, de voordeur, ...

Er zijn veel wandelaars met een hond.
Iedereen woont er graag om zijn eigen redenen.

eigen
ruimtegebruik

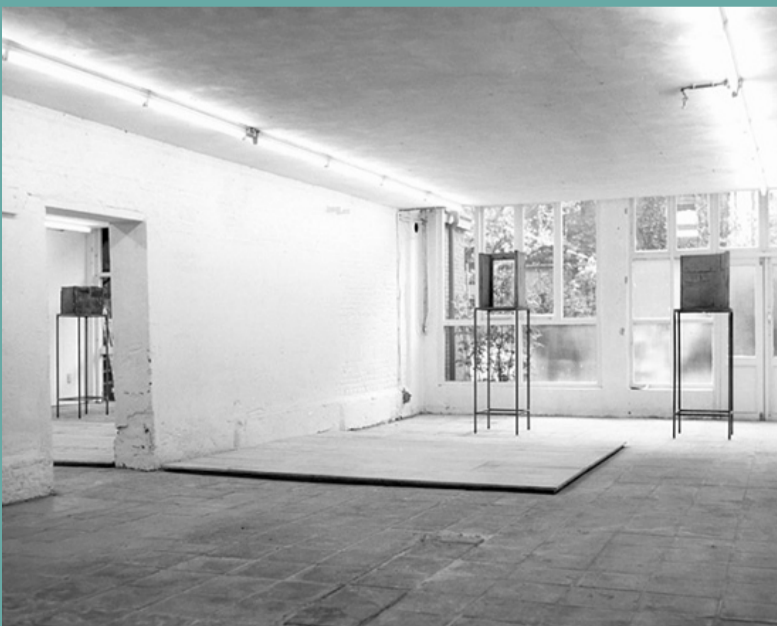
Ik ga zelden in het midden van de ruimte zitten maar eerder tegen een muur of naast een opening.

feitelijke ervaring
van de ruimte

Tot aan het appartement van de bewoners is er geen enkele bank, tafel of verhoogje hoger dan 10 centimeter te bespeuren.
Er zijn enkele afgesloten restruimtes op het gelijkvloers die nu sporadisch gebruikt worden als vergaderruimtes.
Vanuit het appartementsgebouw is er geen rechtstreekse toegang naar de achtertuin.
Rondom het gebouw is er veel wind. De bewoners noemen het daarom ook wel eens 'Zonnewinde'.

Er blijft een lege tekenkamer achter

Naast de deur van elke inkomhal is er een verhoogje van 10 centimeter, zowel aan de buitenkant als in de hal. Ik bescheef dit eerder als 'het podium', klaar voor een act.

Afb. 5: Floor for a sculpture, Wall for a painting - Robbrecht & Daem
De Appel, Amsterdam, The Netherlands, 1987

wanneer
ik stop
met
tekenen

ik start met
intuïtieve ingrepen
in banale materialen,
in situ bedacht en
uitgevoerd

Er blijft een lege tekenkamer achter

'Wij bouwen mee aan projecten eerder uit speeldrift dan uit ondernemerszin'
- Eagles of Architecture

Ik keer terug naar het appartementsgebouw met de intentie om niet te tekenen. Intuïtief bouw ik een kolom met kartonnen dozen. Het bouwen alleen al is een volledig sociaal gebeuren. Sommigen komen me helpen om de dozen op elkaar te stapelen, anderen zijn gewoon heel erg verbaasd als ze in de hal binnenkomen.

De invloed van de ingrepen is een momentopname. Een kolom in kartonnen dozen is niet bedoeld om daar voor lange tijd te blijven staan, maar de constructie toont onmiddellijk zijn invloed. Het verdeelt de ruimte en zorgt op bepaalde plekken in de hal zelfs voor intimiteit.

Ook andere ingrepen rondom en in het appartementsgebouw maak ik intuïtief en spontaan, net zoals bij het ontstaan van de extensies. Ik probeer materialen die niet meer bruikbaar zijn op zo een manier in te zetten dat ze opnieuw een functie kunnen uitoefenen. Subtiële verbindingen zet ik in om toch een grote invloed uit te oefenen.

Het ruimtegebruik binnen het appartementsgebouw stel ik kritisch in vraag en probeer er ludiek mee om te gaan in één-minuutinstallaties.

De esthetiek zit hem net in de manier waarop het materiaal gebruikt wordt en hoe de bewoners met de ingreep omgaan, niet in het eindresultaat van de installatie.

wanneer ik stop met tekenen

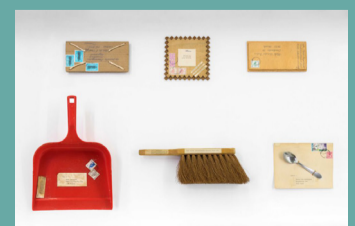
Afb. 8: René Heyvaert, Untiteld work, 1976
Afb. 9: René Heyvaert, Untiteld work, 1976

Ik ben geprikkeld om te zoeken naar invloeden in de ruimte zonder deze aan te passen. Met simpele materialen en subtiele verbindingen speel ik in op de ruimte.

*'Het eenvoudige materiaalgebruik van René Heyvaert, zonder pretentie'
'René Heyvaert nam triplex, geen materiaal dat al mooi is op zichzelf. Wat iemand anders misschien waardeloos vindt gaf hij terug waarde.'
'Hoe elementairder het materiaal en hoe dichter het in de wereld van gebruiksvoorwerpen zat, hoe meer het René Heyvaert aansprak'
'Het is een andere manier van kijken'
- Uit de documentaire 'Het koninkrijk van René Heyvaert'*

Afb. 6: René Heyvaert, Untiteld work, 1976, 2006
© JM

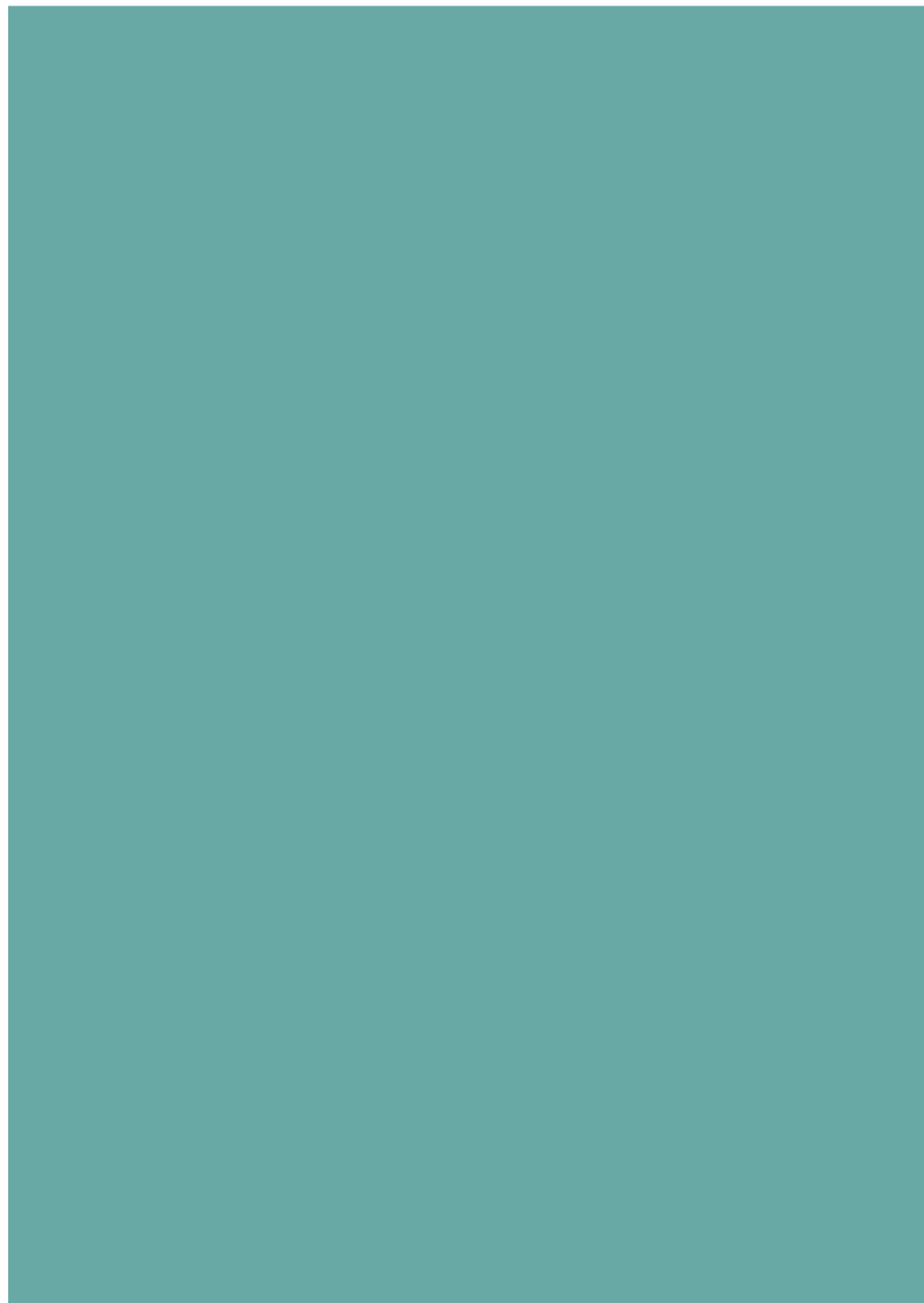

Afb. 7: René Heyvaert, mail art, 1982

Er blijft
een lege
tekenkamer
achter

wanneer
ik stop
met
tekenen

Er blijft
een lege
tekenkamer
achter

De conciërge komt naar me toe. Het papier wordt net buitengezet en sommige mensen kijken verbaasd als ze ook hun doos in de kolom zien verschijnen. “Hebt gij chance, anders waart ge nooit tot boven geraakt!”

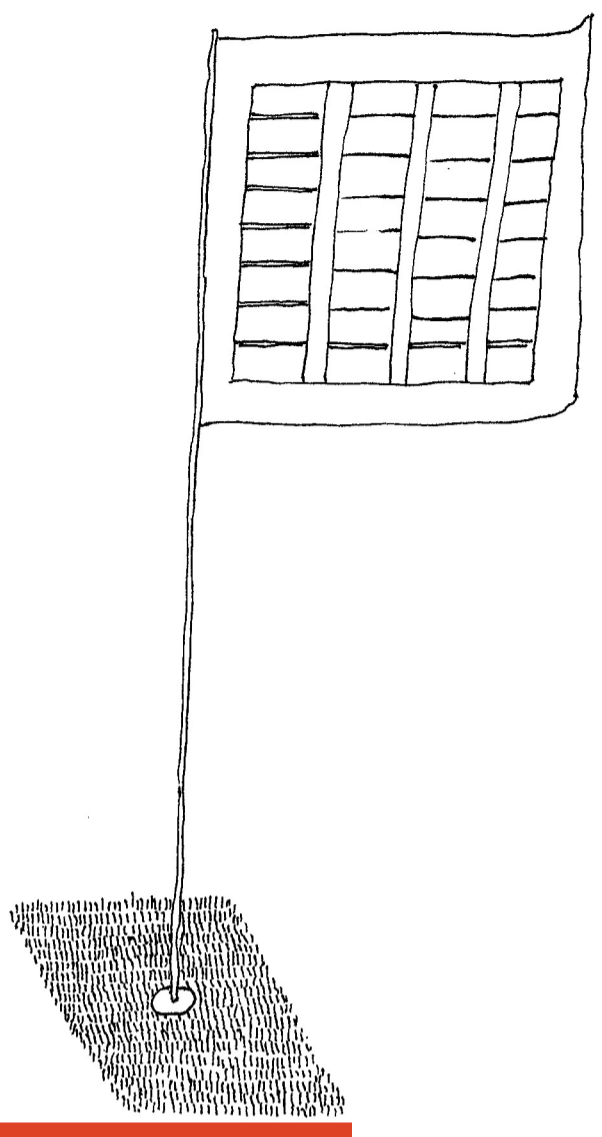
Een bewoner wilde deze stoel wegdoen. De armleuning, die eveneens de rugleuning recht hield is kapot.

wat

ik

achterlaat

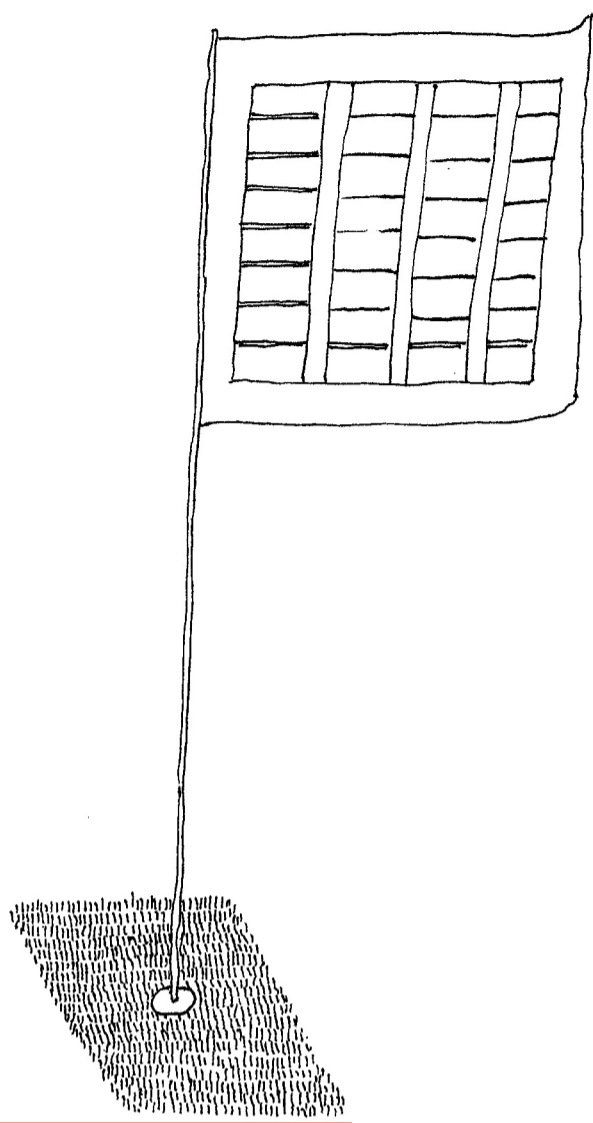

wat ik achterlaat

Wanneer ik met de behangerstafel in Genk aan het tekenen ben, merk ik dat de tafel heel dankbaar in de ruimte staat. Rond de tafel ontstaat een gesprek.

Naast de één-minuutinstallaties zou ik ook graag iets achterlaten. Dus focus ik me, naast de behangerstafel, ook op de andere extensies. Wat kunnen zij betekenen in de ruimte wanneer ik ze achterlaat? De meeste extensies vallen uiteen als mijn lichaam niet meer meewerkt, maar ze maken me bewust van het ruimtegebruik.

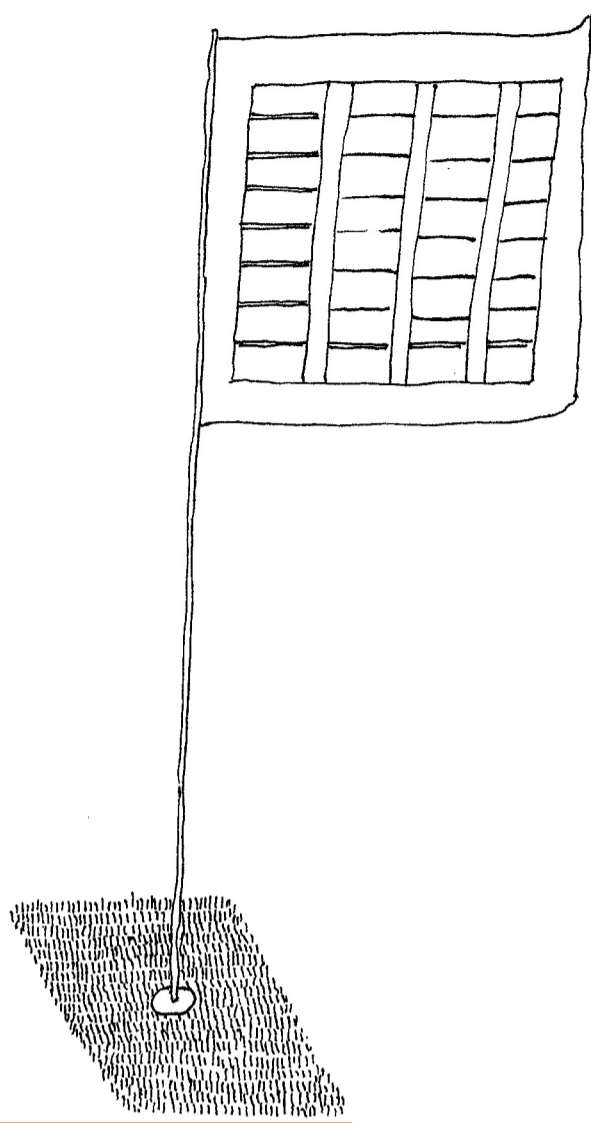
Ik kies om op bepaalde plekken te gaan zitten en te tekenen. Misschien kan mijn tekenplek ook een plek worden voor anderen. Mijn tekenkamers bevinden zich meestal aan een deur, in een overgangszone van de ene ruimte naar de andere. Ik merk, terwijl ik daar teken, dat ook sociaal contact tussen de bewoners zich dikwijls afspeelt nabij drempels naar nieuwe ruimtes maar hier is er een gebrek aan infrastructuur om comfortabel met een buur te babbelen. Ik zet mijn extensies om in hele kleine ingrepen, in elke tekenkamer. Enerzijds vormen ze dus een nieuwe infrastructuur voor sociaal contact tussen bewoners. Anderzijds zoek ik manieren om met een kleine ingreep invloed te hebben op de ruimte.

wat ik achterlaat

Zo ontwerp ik een zitelement op
'het podium', hieronder schematisch
weergegeven.

Ik verwijder de deur van de onderbenutte bureaus en creëer hiermee een doorgang van de hal naar de tuin aan de oostkant. Ik voorzie een trapje aan het raam om, op de benedenverdieping, een snelle doorgang naar de achterzijde te maken.

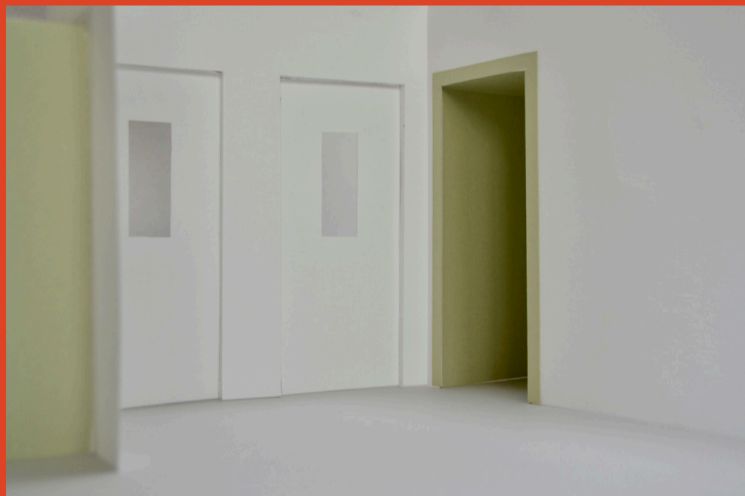
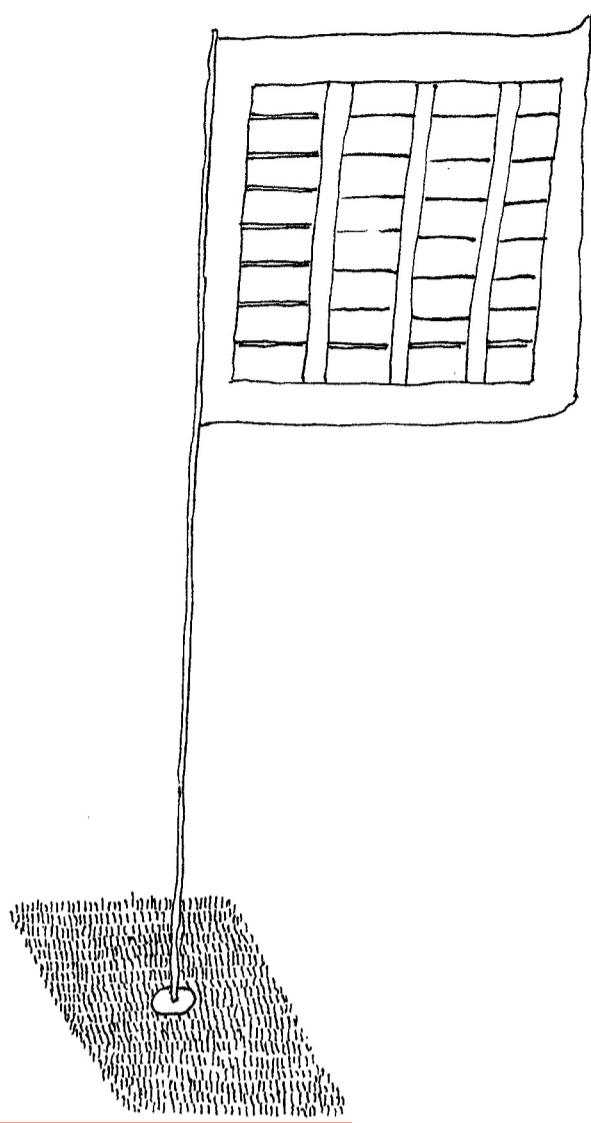

wat ik achterlaat

Aan een leuning nabij de lift voorzie ik een zitelement waar je ook even je spullen op kan leggen als je wacht op de lift.

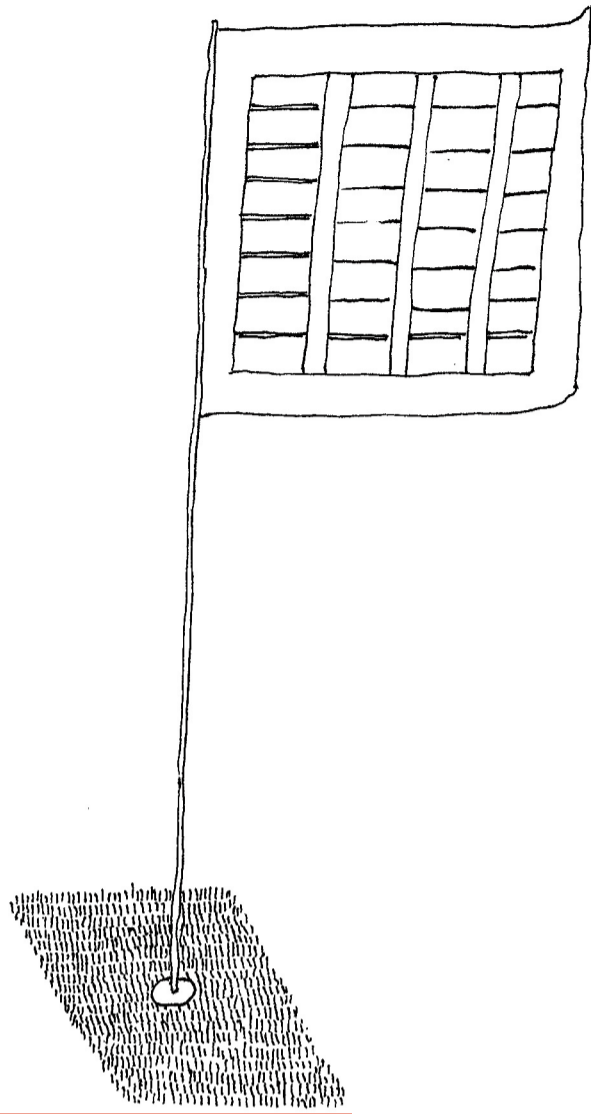
De voordeuren verplaats ik allemaal 120 centimeter naar achter. Ik heb gemerkt dat elke deur anders is en dat ervoor vaak spulletjes liggen zoals schoenen of speelgoed. Ik weet dat elk appartement een grote hal heeft, voorafgegaan door een smal gangetje. Het gemeenschappelijke bordes wordt aan beide kanten 120 centimeter breder waardoor een kastje voor persoonlijke spullen kan voorzien worden. De bewoners kunnen hun gang hierdoor nog meer personaliseren.

Deze ingrepen raken aan het appartementsgebouw. Er zouden deuren verplaatst of geopend moeten worden, ingrepen die ik als student niet kan verwezelijken. Toch bel ik naar de syndicus om te vragen wat mogelijk is. Hij uitnodigt mij uit voor een vergadering in 2020 betreffende een grotere verbouwingen van de residentie Zonneweelde.

wat ik achterlaat

Wat ik
uitwerk
om lange
tijd achter te
laten

Eén van de gebreken van dit appartementsgebouw is de onbenutte achtertuin en het ontbreken van een doorgang ernaartoe. Intuïtief begon ik te wapperen met een vlag, als uitnodigend signaal om de tuin meer te gebruiken.
Ik beslis om een vlag te ontwerpen die in de tuin geplaatst kan worden. De vlag staat symbool voor Zonneweelde die ook de bijnaam 'zonnewinde' heeft.
Het trapje waarover ik al eerder sprak, plaats ik in eenzelfde lijn van vlag naar bureau.

wat ik achterlaat

De herinnering laat ik achter met de tekeningen

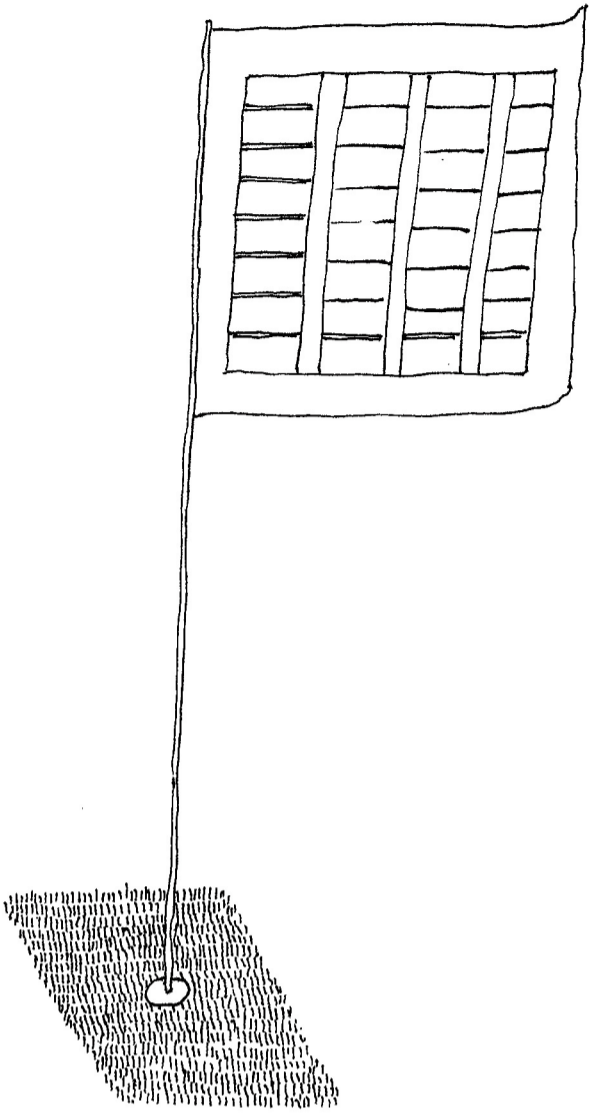
In de één-minuutinstallaties zit de esthetiek hem in de manier waarop het materiaal gebruikt wordt en hoe de bewoners met de ingreep omgaan, niet in het eindresultaat van de installatie.

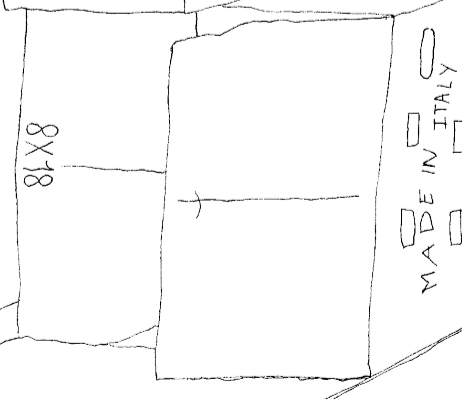
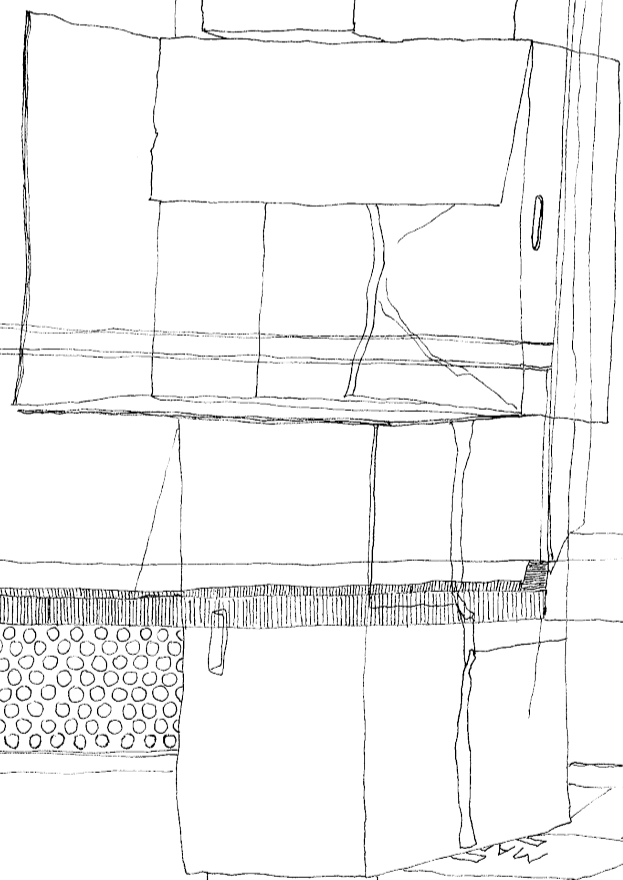
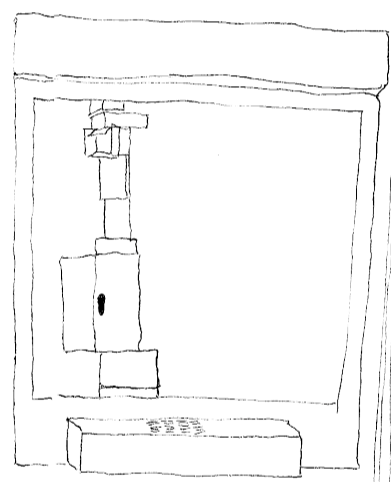
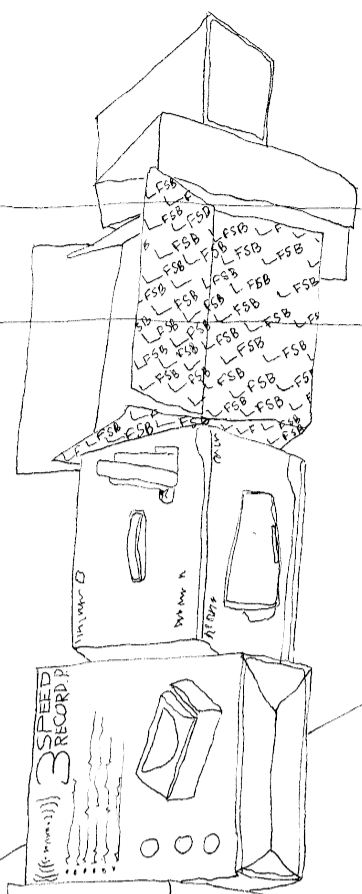
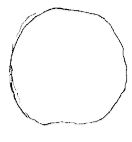
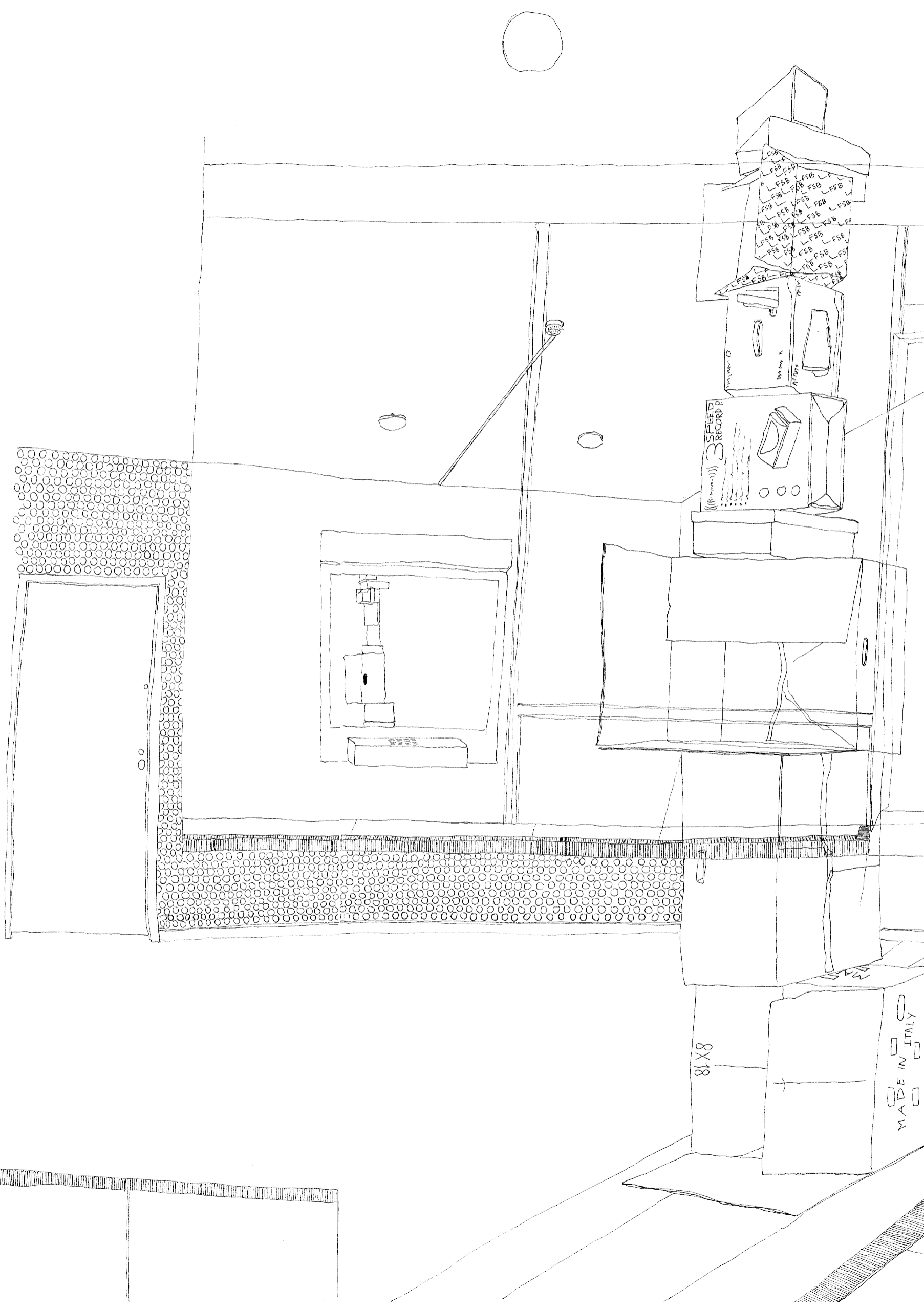
De invloed van de ingreep vind ik belangrijker dan het resultaat. Het is moeilijk om het gebruik vast te leggen op foto omdat de omgang ermee anders is wanneer een fotoestel gebruikt wordt. Ik probeer de ruimte met de ingreep daarom te tekenen. Het geeft me ook een reden om erbij te gaan zitten en de installatie te blijven bekijken. Bewoners benaderen me sneller als ik aan het tekenen ben dan als ik er foto's van aan het maken ben. De rust die schuilt in het tekenen zit niet in de actie van een foto.

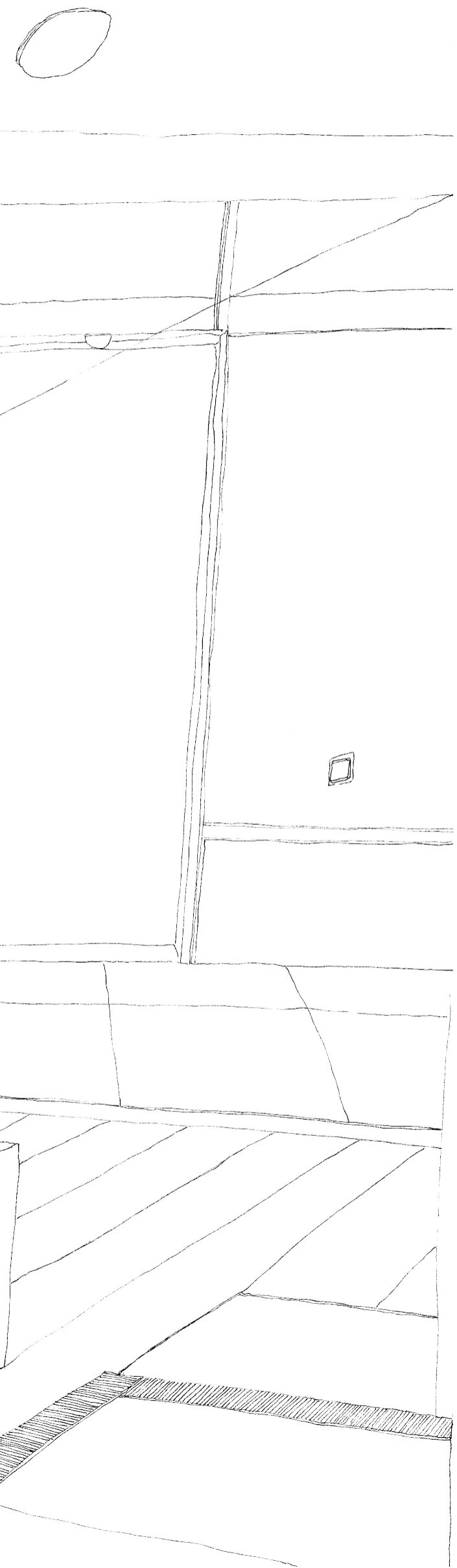
De kolom in kartonnen dozen is ondertussen weg maar de tekeningen die ik er toen van gemaakt heb, hang ik als herinnering op in de gang.

De tijd die me rest is te kort om de invloed van de ingrepen via het tekenen echt goed te bestuderen. Maar misschien krijgt het project nog een vervolg na 19 juni 2019. Ik ben allerszins al uitgenodigd op de vergadering over de renovatie van het gebouw in 2020.

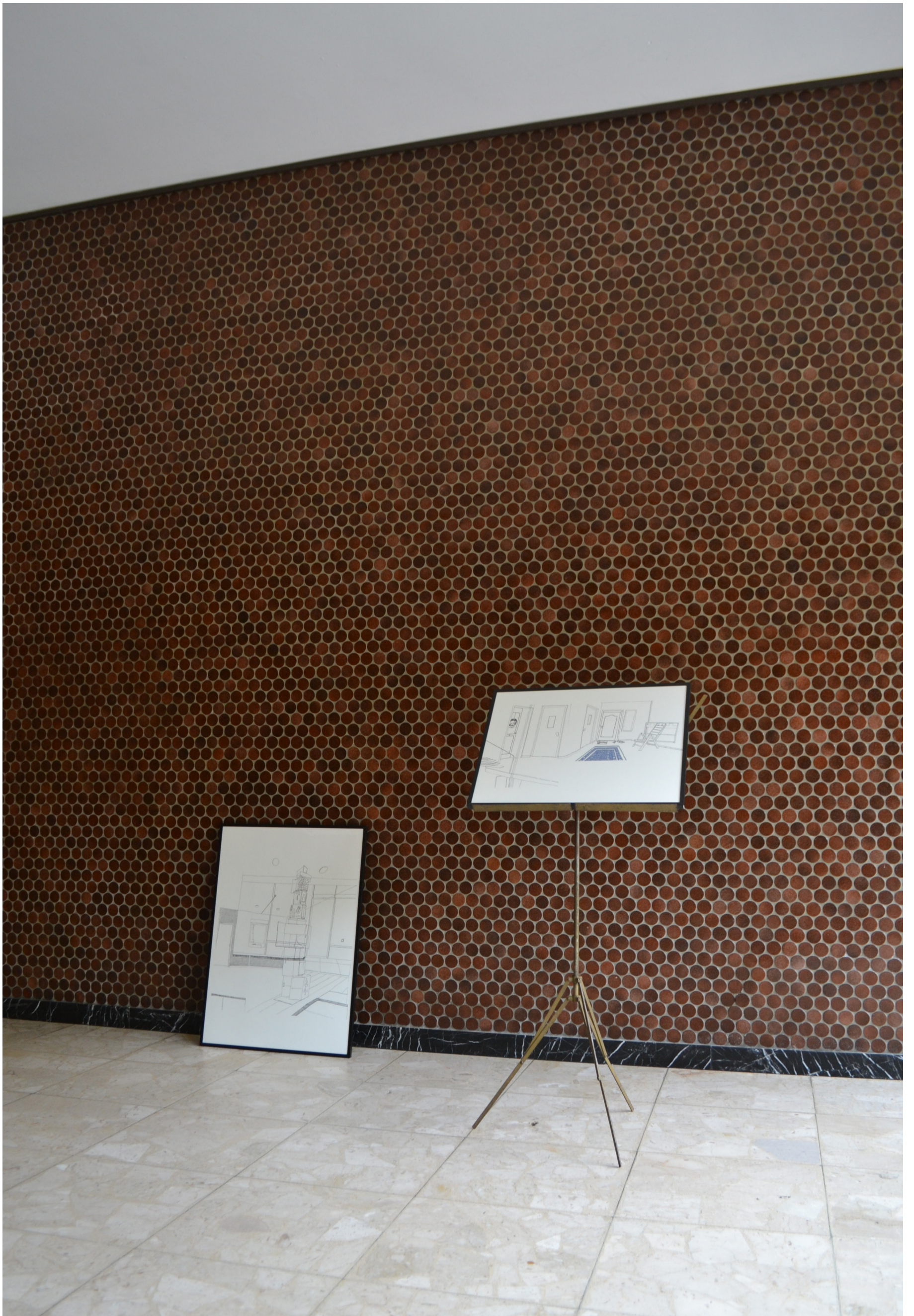
Wie weet kan ik er iets betekenen.

de rust
verscholen
in de
tekening
zit niet in
de actie
van
de foto

S&B

met dank
aan...

Enkele bewoners van Zonneweelde

referentielijst

Beelden:

Afb. 1 : Thierry De Cordier, Souvenir de Flandre, 1998

Deceukelier, M. & De Cordier, T. (1999). THIERRY DE CORDIER: tekeningen. Gent/Mariakerke: Vanmelle.

Afb. 2 : Thierry De Cordier, Ecritoire, N° 1(bis), 1988

Deceukelier, M. & De Cordier, T. (1999). THIERRY DE CORDIER: tekeningen. Gent/Mariakerke: Vanmelle.

Afb. 3 : Joseph Beuys, Kaiser-Wilhelm-Museum, Krefeld, 1979 @ Stadtarchiv Krefeld

Staeck, K. & Steidl, G. (2012). Beuys Book. Göttingen: Steidl.

Afb. 4 : Richter Table @ Kristien Daem

<http://robbrechtendaem.com/collaborations/gerhard-richter/richter-table>

Afb. 5 : Floor for a sculpture, Wall for a painting - Robbrecht & Daem, De Appel, Amsterdam, The Netherlands, 1987

<http://www.robbrechtendaem.com/projects/exhibition-design/floor-for-a-sculpture-wall-for-a-painting>

Afb. 6 : René Heyvaert, Untiteld work, 1976

Deceukelier, M. & De Cordier, T. (1999). THIERRY DE CORDIER: tekeningen. Gent/Mariakerke: Vanmelle.

Afb. 7 : René Heyvaert, mail art, 1982

Deceukelier, M. & De Cordier, T. (1999). THIERRY DE CORDIER: tekeningen. Gent/Mariakerke: Vanmelle.

Afb. 8 : René Heyvaert, Untiteld work, 1976

Deceukelier, M. & De Cordier, T. (1999). THIERRY DE CORDIER: tekeningen. Gent/Mariakerke: Vanmelle.

Afb. 9 : René Heyvaert, Untiteld work, 1976

Deceukelier, M. & De Cordier, T. (1999). THIERRY DE CORDIER: tekeningen. Gent/Mariakerke: Vanmelle.

De schetsen en foto's zonder een nummer komen uit eigen archief

Boeken:

Allemeersch, S., Capelle, B. & Maeyens, E. (2013). Rabot 4-358. Schellebelle: Polyprint. Gent: Sintjoris.

Bex, F., Foncé, J., Bouyer, D. & Lohaus, B. (1995). Bernd Lohaus. Antwerpen/Hoboken: De Coker nv.

Casanova, H. & Hernandez, J. (2014). Public Space Acupuncture: Strategies and Interventions for Activating City Life. New York: Actar Publishers.

Burquel, B., de Roquemaurel, T., Dumont, M. & Joachim, G. (2018). Real Estate Architecture: The Apartment Building. Brussel: REA ASBL/VZW.

Deceukelier, M. & De Cordier, T. (1999). THIERRY DE CORDIER: tekeningen. Gent/Mariakerke: Vanmelle.

Denolf, J., Tricot, X., Dewulf, B., Debaere, B., Hermans, S., Luyten, A., et al. (2002). THIERRY DE CORDIER: de wijngaarden. Brugge: Die Keure.

Dockx, N., Laporte, L. & Mast, J. (2006). René Heyvaert. Gent: Ludion.

d'O, H. (2019). Meeting Bruegel Book: God is a Child. Gent: Smak.

Perec, G. (1978). La vie mode d'emploi. Parijs: Hachette.
(vertaling door Edu Borger, uitgegeven in Amsterdam door BV Uitgeverij De Arbeiderspers in 1995)

Perec, G. (1998). Espèces d'espaces. (2de druk). Parijs: Editions Galilée.
(vertaling door Rokus Hofstede, uitgegeven in Amsterdam door BV Uitgeverij De Arbeiderspers in 1995)

Staeck, K. & Steidl, G. (2012). Beuys Book. Göttingen: Steidl.

Ungers, O.M. (1982). Morphologie city metaphors. (3de druk). Freiburg: fgb freiburger graphische betriebe.

Van Cauteren, P. & Germann, M. (2015). The Bottom Line. Brussel: Mercatorfonds

Online:

Dear Hunter. Dear Euregio. Geraadpleegd op 18 februari, 2019 via <https://dearhunter.eu>

Jo Van Den Berghe. Manifesto: Learning to know about the first dimension in architecture. Geraadpleegd op 2 maart, 2019 via <http://www.jovandenbergh.be/architecture/manifesto>

Sofie Van der Linden. Apartment 104. Geraadpleegd op 26 april, 2019 via http://www.sofievanderlinden.be/afbeeldingen_9.html

Van Canneyt, H. (2017) Gesprekken met hedendaagse kunstenaars: Bart Lodewijks. Geraadpleegd op 15 januari, 2019 via <http://hildevanconneyt.blogspot.com/2016/11/interview-met-bart-lodewijk.html>

Film - Documentaire:

Hamer, B. (regisseur). (2003) Kitchen stories. [film]. Noorwegen.

Vandekerckhove, C. (regisseur). (2018). RABOT. [film]. België: Canvas.

Verbiest, P. & Lafontaine, B. (regisseur). (2018). Het koninkrijk van René Heyvaert. [Documentaire]. België.

